

Woodrafterské cvičení bystroti, poděpicoosti a otevřenosti hlavoosti

aneb Hlava není jen na čelenku

1) odhadneš, kolik je na obrázku koní?
2) Pomůžeš najít rychle všechny jeho koničky? Ma v očase a v hrive špičkou, na těle rudy otisk ruky. Na zadní prave noze Schlupí. Jmenuje se Vít.

3) JE TO KONIK NAPRAVO, KTEREMU UZ NENÍ VIDĚT HLAVA.

Woodcraft

2/2014

časopis Ligy lesní moudrosti

léto

str. 8

str. 11

str. 16

str. 23

STALO SE	str. 2
HISTORICKOU PLACHETNICÍ PO MOŘI Kateřina Pejšová – Lasík	str. 8
VODÁCKÁ ROMANTIKA DŘÍVE A DNES Jiří Macek – Čiksika	str. 11
VODÁCKÝ VÝLET S RODIČI Kateřina Benešová – Wičanhipi	str. 14
JEDEME NA VODU! Jan Bejček – Tokhata Mani	str. 16
PROČ BYCHOM SE NETOPILI Iva Hönigová – Awačin	str. 20
BULLBOAT Lukáš Schorný – Wasúpi	str. 23
BARVÍNEK Tomáš Daněk	str. 28
BĚHEM NAŠÍ PLAVBY SE NIC MIMOŘÁDNÉHO NESTALO Michael Antony – Tony	str. 30
KOPŘIVOVÁ KAŠE Z BALKÁNU Tomáš Jurkovič – Jerry	str. 33
FRANTA A PÁDLO	str. 34
WOODCRAFT VE SVĚTĚ	str. 35
OHEŇ V AMERICE A JEHO REPRODUKCE Albert Minář – Hrom	str. 36
ZELENÝ DENÍK (ZÁPISKY Z LET 1984–94) Ladislav Rusek – Šaman	str. 38
CO ČÍST DĚTEM? Gabriela Modřanská – Gábina, Tussilago	str. 42
HRY DO VODY Ilona Kaletová – Owotanla, Jestřábi	str. 44
PERLIČKOVÝ STEH Iva Jurkovičová – Olowanteča	str. 45
KOMIKS Jan Merhaut – Mokrouš	str. 46
HRA NA ČASOPIS?	str. 48

přejato z časopisu HRANA

ilustrace: Jakub Štěpánek

Časopis vydávaný Ligou lesní moudrosti – The Woodcraft League.

Redakční rada

Šéfredaktorka

Kateřina Benešová – Wičanhipi

Obrazový redaktor

Tomáš Koubek – Okeya

Grafická úprava a DTP

studio ToTeM

Jan Bejček – Tokhata Mani

Korektorka

Helena Jindrová

Autoři jsou vždy uvedeni kurzívou pod svým článkem.

Adresa redakce

Liga lesní moudrosti –
časopis Woodcraft,
Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

casopis@woodcraft.cz
<http://www.woodcraft.cz>

Knihářské zpracování a tisk

RETISK – Praha

Distribuce

Balírna Letňany

Přetiskování obsahu povoleno pouze s písemným souhlasem redakce nebo autora a s udáním pramene. Příspěvky redakce vrací jen na vyžádání autora.

Názory autorů článků nemusí souhlasit s názory redakce.

Cena výtisku 40 Kč plus poštovné.
Informace o předplatném na ustredi@woodcraft.cz.
Cena pro členy LLM v příspěvcích.

Ročník 25, číslo 2.
Navazuje na časopis *Bizoni vít!*
Náklad 700 ks.

Uzávěrka příštího čísla je 8. srpna 2014.

ISSN 1804-9508.
MK ČR E 5455

1. strana obálky

Foto: Petr Hendl – Wanigiska

4. strana obálky

Kreslí: Pavel Čech.

Milí čtenáři Woodcraftu,

bohužel se nám povedla nemilá věc – v úvodníku prvního letošního čísla jste se dočetli, že k časopisu je přiložen barevný leták o Lize lesní moudrosti, který jsme ale nepřiložili. Leták tedy dostáváte až teď v létě. Doufáme, že jej i tak využijete.

Omlouváme se za toto politováníhodné nedopatření, ke kterému by docházet nemělo, ale prostě se nám to stalo.

Děkujeme za pochopení.

A co Vás (kromě letáku) v tomto čísle čeká? Zkuste hádat. Samá voda! Připravili jsme pro vás sérii článků zaměřených na vodní plutí ve všech podobách. Snad vám bude inspirací a brzy vyrazíte na vodu, k vodě a do vody! Létu s vodou pod modrou oblohou zdar!

Wicanhipi

Erratum: Autorem snímku na titulní straně prvního letošního čísla je Jiří Schwertner, jemuž za fotografii děkujeme a omlouváme se za nesprávný údaj v tiráži.

Líbí se Vám časopis *Woodcraft*? Nejste členové Ligy lesní moudrosti, ale chcete, aby Vám příští rok chodil rovnou do schránky? Jste členové LLM, ale jeden výtisk Vám nestačí?

Objednejte si předplatné!

Stačí zaplatit 160 Kč na účet LLM č. 157137398/0300, uvést variabilní symbol 7711 a do zprávy pro příjemce napsat Vaše jméno a adresu, na kterou Vám má časopis chodit. *Woodcraft* si též můžete předplatit hotově v kanceláři LLM, či se informovat o jiných možnostech na ustredi@woodcraft.cz.

Jarní setkání s rytmem

Další tradičně parádní akce upečená ohniveckým společenstvím si vzala za téma rytmus. Je to téma široké a inspirující, umožňující mnohým z nás překonávat sám sebe v kruhu přátel. Místo konání, základna Pohledec, jako vždy zvoleno tak, aby bylo podobně dostupné jak z Prahy, tak z Brna, nám poskytovala dostatečné zázemí.

Na úvod jsme se Svištěm rozezněli bubny a hlasy v Drum Circle a ponořili se do hlubin improvizace. Věřím, že kdyby Svišť nemusel odjet do Prahy, hrálo by se dlouho do noci. I tak jsme se ale nevzdali a vytáhli kytary a nikdy nestárnoucí písně.

Sobota si pro nás přichystala seminář výrazového tance pod vedením Kačky Liskové z Noty Plzeň. Kačka nás nenásilně zavedla do světa pohybu a nechala nás prožít si (bohužel jen) dvě hodiny různých technik a kontaktní improvizace. Současně s tancem přišla řeč i na divadlo. Pod vedením Ivany jsme si po vydatném úvodu plném vjemů přichystali a zahráli scénku. Byla to dost zábava, jak příprava, produkce, tak dívání se

na scénky ostatních. Úžasně naladěni jsme naplnili žaludky vydatným Top obědem a šli jsme si vyzkoušet naši řemeslnou zdatnost při výrobě dešťových holí. Že bychom přivolali déšť, jsme se obávat nemuseli. Lilo už od dopoledne, jako by si počasí chtělo vynahradiť, co zameškalo v zimě. Pak se zjevila různá šukátka, bříškátka a další bubny. S nimi nám Indy a Iva poodhalili tajemství Orffových nástrojů a naznačili, jak funguje muzikoterapie. A večer už klepal na dveře. Po večeri jsme byli na chvíli zbaveni zraku a poslepu prožili sounáležitost v kruhu při úžasných zvucích

koncovky. V kruhu jsme ještě zkusili, co svedou námi vyrobené nástroje a trochu provokovali počasí dešťovými holemi a zabubnovali si. Plni emocí jsme se uklidili do jídelny, aby mohli spát ti, co spát chtěli, a dál už měly slovo hlavně kytary.

Neděle začala balením. Když jsme byli všichni připraveni, dostali jsme ještě jednu šanci zkusit svoji rytmiku s nástroji. S Witchanpi jsme nazkoušeli kánony a Malou noční hudbu. Byl to takový správný návrat do dětských let a myslím, že nám to docela šlo :-). A už byl čas vyrazit do deště. Čekala na nás Horácká galerie v Novém Městě. Její úžasně prostory poskytly skvělé zázemí ke spontánnímu klavírnímu koncertu od Džusberyho a hned potom se rozezněly naše kánony. Na prohlídku umění bohužel nezbylo moc času, ale alespoň máme inspiraci, kam někdy zavítat. Na nádraží už na nás čekal Top s gulášem v chlebu a nedlouho na to i vlak.

Víkend utekl jak voda, které bylo všude dost. Víkend plný zvuků, pohybu a kamarádů.

*Tibor Parák, stráž LLM
Foto: Josef Porsch – Ablákela*

Setkání Rodinných Kmenů

Kdo dorazil o letošních Velikonočních na Malý Walden, vydal se po stopách starého deníku, který byl objeven v malé kovové krabici s několika dalšími věcmi: kusem látky, pazourkem a dřevěným koníčkem.

Stejně jako v deníku jsme si i my postavili svůj tábor, svá obydlí na několik kouzelných dnů. Stany byly pořádně vypnuté, a když se blížil večer, nad táborem se snášel příjemný kouř a vůně báječných večerů. Ještě před spaním jsme se sešli ve sněmovním kruhu, kde se naše osudy spojily s Malým Medvědem. Od té chvíle jsme spolu s ním putovali a řešili to, co nám přišlo do cesty.

V sobotu jsme se po ranní písni vydali na stopovací stezku, kde jsme zdolávali náročná úkoly, jako třeba skládání noční oblohy nebo měření výšky stromu, chodili jsme poslepu, vzpomínali na morseovku, zkrátka – docela jsme se zapotili.

Odpoledne jsme příjemně trávili čas v táboře, kde jsme si mohli vyrábět: kluci soupravu na rozdělávání ohně třením dřev, holky pytlíčky s krásně vonícím kořením, děti indiánské hračky. Každý mohl zhlédnout k inspiraci indiánské oblečení a vybavení pro pobyt v přírodě.

Současně se připravoval sněm, a když buben dozněl, byl zapálen sněmovní oheň čtyřmi

pochodněmi. Během sněmu jsme zpívali, naučili se novou indiánskou píseň, zhlédli scénku o Stoupání na Horu a také proběhlo uznávání poct několika bojovníkům.

V neděli, když jsme se vydali pro vrbové proutí, jsme hledali

stopy po medvědovi, o němž psal Malý Medvěd v deníku. Nenašli jsme sedřenou kůru na stromech, ale srnčí kosti. Přitom jsme si užili krásnou vycházku, objevili další rybníky, mravenčí hrad, spousty hezkých kamínků nebo pírek. A zatímco jsme se procházeli, děvčata v táboře zdobila medové perníky a vajíčka.

Odpoledne jsme se začali připravovat na boj, neboť jsme nevěděli, zdali medvěd z deníku nezaútočí. Trénink začal střeleckou stezkou, kde jsme měli zasáhnout osmnáct zvířat třemi

šiškami. Nebylo to tak jednoduché, když i zvířata střílela po nás – jak to sepsala jedna skupinka:

*Trempík kojot sedí v mlázi,
veverka naň šiškou hází.
Neruš mne při extra chvíli,
když mi z dupky bobky střílí.*

Mnozí z bojovníků také trénovali střílení z luků a získali úctu i pocty díky svému lukostřeleckému umění.

Nakonec jsme se dozvěděli, že medvěd nebyl vůbec zlý. Bylo to zraněné mládě a Malý Medvěd na něj nepotřeboval střílet. Naopak se mu rozhodl pomoci. Vytrhl mu zapíchnutou větvičku, která mu působila muka. Medvídek odešel a náš Malý medvěd se ještě dlouho za medvídkem ohlížel.

V pondělí ráno proběhla koleda. Námaha při pletení pomlázek byla odměněna krásně malovanými vajíčky.

I my, stejně jako Malý medvěd, jsme se při odjezdu ještě několikrát ohlédli za místem, na kterém jsme prožili tento krásný příběh s velmi příjemnými lidmi. Dozvěděli jsme se spousty věcí o lesní moudrosti, někteří se dokonce s woodcraftem setkali poprvé.

Doufám, že se mezi námi i v tak trochu studeném počasí cítili dobře a ani po studené koupeli nebo propoceneném tričku u lakrosu nebyli v našem kruhu naposled.

*Jan Kowalczyk – Fox s rodinou,
stráž LLM*

Náčelnické zkoušky a Čotokva Velké lóže aneb Jak se dělá náčelník

Byla tma, když jsme přijeli. Hrad v Bečově svítil na kopci a my, pořád trochu zpocení z dobíhání autobusu v Karlových Varech, se pomalu seznamovali s vedením Ligy i tak jednoduše mezi sebou. Bydlení jsme měli nádherné přímo u hradu a s trochou vůně šalvěje jsme se ještě ten večer sešli k první přednášce. My, co jsme jeli dělat Náčelnické zkoušky a Čotokvu Velké lóže.

Navzdory lehkému strachu z vydělávání kůží mrtvé zvěře a sbírání kořínků k obědu jsme brzo objevili, že náčelnictvo Ligy i všichni ostatní na hradě jsou nejen sympatičtí, ale mají taky značnou dávku cimrmanovského humoru. Vtipy o jistém Kašparu Pluhovi z Rabštejna a jeho vlivu na vývoj Woodcraftu nám pak vydržely na celý víkend.

Lehce rozespalí jsme započali sobotní ráno během na blízký Šibení vrch. Nahoře jsme udýchali zjistili, že některé indiánské písničky známe úplně všichni, a tak jsme společně zazpívali slunci za mraky. Další očekávání spojené s víkendem padlo brzy nato, když jsme místo dlouhého debatování a přednášení o legislativě byli rozděleni do skupin a celý den strávili hrami zaměřenými na spolupráci, vymýšlením programu pro děti, nebo třeba lezením po ferratě v Bečovské botanické zahradě.

Večer jsme pak měli možnost zhlédnout videa, co jsme přes den vytvořili, a vůbec vyhodnotit, jaké věci nám šly a jak se má správně postupovat při stavění

křížové klenby. Tajemná zpráva nás pak ještě pozdě večer zavedla nahoru na hrad, kde jsme dostali první indicie k druhému náčelnickému víkend.

Neděle se pak nesla v duchu nových inovativních vtipů o Kašparu Pluhovi a taky trochy povídání o oddílovém účetnictví a problémech v kolektivu. Po obědě jsme konečně našli čas i na prohlídku hradu včetně relikviáře sv. Maura, o kterém se nám i přes naše naléhání nepodařilo zjistit, jak je strážný. A pak okolo čtvrté byl z čista jasna čas jet domů.

Víkend utekl rychle. A ještě jedna zajímavost se udála mezi ujídáním koláče od Běty a lovením korýšů v potoce. Když jsme si povídali o Woodcraftu a různých symbolech a táborovém ohni, všem najednou úplně stejně zsvítily oči. Nemuselo se to nějak pateticky pojmenovávat, ale najednou si ti všichni neznámí lidé z různých oddílů rozuměli. Jo, a taky tam večer moc hezky svítily hvězdy.

Katka Velíšková, kmen Kruh

Druhý víkend náčelnických zkoušek a čotokvy Velké lóže – vandr v Roverkách

Mezi prvním víkendem na Bečově a druhým víkendem na Roverkách čas potvrdil, že je opravdu relativní. Na splnění všech možných úkolů v rámci e-learningu jsme měli měsíc. Čas běžel doslova jak splašený kůň a my museli trochu zakmitat. Na našich bedrech ležel v dubnu ještě jeden úkol, odpovědět na otázku, kde se vlastně bude konat terénní průzkum. No, dopadlo to výborně. S výsledky hospodaření na obou panstvích Bečov i Planá jsme si poradili a nenechali se zmást, a tak jsme získali souřadnice GPS, zříceninu hradu Ronov, kousek od Kravařů, u Úštěka.

Sešli jsme se v pátek na Hlavním nádraží. Ustrojení i věkové zastoupení jsme měli pestré, od skalních trempů (Frenk, Tomáš) přes bezuzdné mládí ke střednímu věku. A hurá na klasický vandr! Po cestě bylo na co koukat, krajina ubíhala, obloha čarovala. Na vrchu Ronov jsme se

sešli s Filipem a Tokhata Manim. Voňavou šalvějí jsme očistili mysl od tíhy civilizace a akci zahájili. Přítomný okamžik dotvářel magický soumrak, výhled na ústecké rybníky a Roverky. Záběr jak z filmu Cesta do pravěku. A prý že tam, co jsou ta tři světýlka, v dále mezi lesy, kousek od hory Vlhošť, je osada Hvězda a tam dnes ulehne.

Svižně jsme vyrazili. Za chvíli byla tma, ale stejně se šlo dobře a bylo dlouho vidět. Bylo po deštíčku a trochu to klouzalo. Povíдали jsme si a vtipkovali. Z osmi kilometrů se nakonec vyklubalo dvanáct díky nečekaným okolnostem, takže kolem jedné jsme se uložili pod náš převis.

Celý víkend jsme vařili na ohni, hodovali, povídali si v kruhu. Vyprávěli jsme si o sněmu, o zvyklostech v kmenech a zkoušeli rozdělovat oheň

třením dřev i křesáním. Tokhata Mani, Filip i Kamila se podělili o různé vychytávky.

Druhý den nás Tokhata Mani trochu protáhl po Roverkách. Původně jsme se chtěli zabydlet na kempu Mamučák, ale nevědomky jsme se trefili do termínu pravidelné brigády roverských patriotů (trempů – ochránců této oblasti) a ti zrovna na Mamučáku měli na večer domluvený slavnostní oheň. Vyklidili jsme prostor a základnu jsme si udělali nedaleko, v kempu U mrtvého dítěte, taky krásné místo. Učarovalo mnohým z nás a byl tam božský klid.

Nás účastníky čekal další úkol, kompletně a ve vlastní režii uspořádat večerní sněm. Rozdělili jsme si úkoly. Pepa si vzal na starost architekturu ohniště v nezvykle malém sněmovním kruhu. Pípáček s Jířou se postaraly

o fakuli, madlo měla jak rocková kytara, nezvyklé. Jedinečné. Petr se ujal rozdělení ohně třením dřev, zhostil se toho jako profík. Klobouk dolů. Holky si připravily zpěvy čtyř světel. Kluci z Bečova, Tomáš a Frenk, nápaditě pověsili ligovou vlajku a připravili březovou tyč k pasovacímu kopí. Domluvili jsme průběh sněmu bod po bodu. Sněm jsem vedla já, s úctou, s citem i s odhodláním. Ve chvílce pravdivých slov jsme každý řekl svoje k náčelnickým zkouškám. Opakovaně zazněla slova poděkování i vděčnosti.

Myslím, že sněm se vydařil díky nám všem. Měl ducha, vznešenost a proběhly důležité rituály. Po ukončení sněmu jsme ještě do noci seděli u ohně a pěli všechno možné i nemožné. Tokaheya a Tokhata Mani hráli na kytaru jak o život. Na nedělní ranní píseň našel Glí krásné místo na skalách s výhledem.

Na závěr víkendu jsme v našem kempu U mrtvého dítěte v písku našli, konkrétně rukama Pípáčka, lebku Pluha z Rabštejna s důležitým poselstvím. A světe div se, šlechtic Pluh z Rabštejna nám předal své vyznání k woodcraftu, jehož kouzlo je jak pro něho, tak pro nás mocné. Metodicky nás při hledání vedl Tomáš, renomovaný soudní znalec v oblasti archeologie. Víkend to byl opět výjimečný. Bylo cítit, že jsme naladěni na podobnou notu. Nechtělo se věřit, že vandr trval jen dva dny a podle Tomáše bylo cítit kunderovskou lehkost bytí.

Wašte!

*Irena Žaloudková – Iří,
kmen Tussilago
Foto: Martin Macek – Čingis*

Nejkrásnější sbírka

Další krajinu do naší sbírky chráněných oblastí jsme přijeli obdivovat na Slovensko. A protože květnové volno připadlo na čtvrtek, vzali jsme si v pátek dovolenou a mohli tak na Malé Fatře strávit krásné čtyři dny.

Ve čtvrtek po poledni jsme se sešli v Žilině, a protože náš vlak měl zpoždění a přípoj byl kvůli výluce zrušen, užili jsme si prohlídky starého i nového náměstí, barokního kostelíka, několika uliček a místní katedrály. Městečka v Česku jsou obvykle už mnohem opravenější a taky památkáři více hlídána, takže to pro nás byl zajímavý zážitek, který nám připomněl o něco dřívější doby.

Pak už jsme se přesunuli k Váhu pod fatranské kopce a zdolali skalní ostroh, na němž již staletí trůní malebná zřícenina hradu Strečno. Protože právě zahajovali turistickou sezónu, prohlídka byla zpestřena postavami v kostýmech, které nám prozradily lecdacos z místní historie.

Pod hradem v nedávných letech vznikla poměrně zdařilá replika středověké vesničky, kterou jsme řádně prozkoumali. Ve stéblech slaměných střešů jsme dlouho pozorovali včely.

Večer jsme se ubytovali v pokojkách správy Národního parku a vyslechli nabitou přednášku o medvědech. Hočhókův kolega, který je fatranským zoologem, medvědy zkoumá léta a ví o nich

snad všecko, co zatím lidstvo zjistilo. A dozvědět se, že tie medvede žijí na Malé Fatře v počtu kolem stovky, nadšené jsme pak po zbytek putování při každém výhledu do krajiny po nějakém chlupáčovi zrakem důkladně pátrali. Bohužel i bohudík marně.

V pátek jsme se vydali přes Jánošíkove diery vzhůru na fatranský hřeben. Cestou jsme šplhali po žebříčcích mezi skalisky, peřejemi a vodopádky a prohlíželi si krásná zákoutí i vzácné kytky. Viděli jsme dřípátky, prvosenky vyšší, vstavače, čenichali jsme k obsypaným lýkocům a ve slunečních paprscích prožívali radost z jarních hor.

Zdolali jsme vrchol Malého Rozsutce a zamířili k chatě Pod Chlebom, kde jsme postavili přístřešky, ochutnali něco ze slovenské kuchyně a spokojeně se uložili.

V sobotu bylo mlhavo, přesto jsme vyšplhali na hřeben a radovali se za každého profouknutí mlhy a deštiku, protože výhledy, byť pouze na protější kopec, stály za to. Zdolali jsme nejvyšší vrchol Malé Fatry – Velký Kriváň (1709 m) a po hřebenové cestě pokračovali až k chatě pod Suchým, kde jsme

si dali nejrůznější dobrůtky slovenské kuchyně.

Po důkladné svačině a příjemném prohrátí studených a utápáných nohou jsme pokračovali až ke zřícenině Starého hradu. Byla obrovská a nabízela různá zákoutí a místnůstky a výhledy na Váh.

Pod Starým hradem jsme si postavili přístřeší a ulehli.

Nedělní ráno nás uvítalo sluníčkem, a tak jsme se rozhodli nechat se okouzlit turistickou štrapáci zvanou projížďka na plitích. Byl to vskutku zážitek, který stál za to. Příroda, řeka a výhledy byly na oněch sedmi kilometrech pěkné, ale bez správného voraře by šlo jen o jakousi plavbu. Parádní dopoledne nabitě fórky, řečmi a historkami v podání řádně staveného voraře ve folklórní haleně a klóbrcu lze rozhodně doporučit komukoliv.

Po obědě nás čekala již jen krátká návštěva Budatínského hradu a poklidná cesta vláčkem domů.

Děkujeme Hočhókovi za pěkně vymyšlenou a zorganizovanou akci a těšíme se na příští sbírání kdoví, možná že i s vámi!

Kateřina Benešová – Wičanĥpi,
Drum bun

Anglie, USA, Kanada, Ukrajina, Polsko, Německo, Holandsko, Izrael a kdo ví... Lákové země? A co teprve tamní lidé! Chceš je poznat? Netřeba nikam jezdit – oni přijedou za tebou. Kam? Na

7. mezinárodní setkání woodcrafterů – IWG 2014 aneb International Woodcraft Gathering

Kdy? 2. – 8. 8. 2014

Kde? ligové tábořiště na Kosím potoce

Jak? Hlavně tedy, jak se zapojit?

„Adoptujte“ si svého woodcraftera na celou dobu jeho pobytu. Myšlenka je taková, že se mezi námi, tedy domácími, najdou tací, kteří poskytnou určité skupině návštěvníků střechu/týpi/šeltr/zubřík/wigwam nad hlavou

a pozvou je také ke společnému hodování. Náklady budou samozřejmě hrazeny nejen financemi, ale věříme, že především společnými zážitky.

„Jdeme se bavit“ – společná hra, tanec, povídání, tvoření – rovná se společná radost. Napadá tě, jaký program bys mohl pro ostatní připravit? Směle do toho! Netřeba se obávat jazykových bariér,

vždy bude na blízku nějaká pomoc, bariéry se chystáme bourat a překračovat.

Nechce se ti nic vymyslet, ale přesto bys rád přiložil ruku k dílu? Určitě nám dej vědět.

Kontakt na hlavní štáb:
Jana Klüberová – Čeyanala,
international@woodcraft.cz

Bližší informace o akci:
www.woodcraft.cz

Letní táboření na Kosím potoce 2014

Slyšte bratři a sestry, slyšte přátelé! Všechny, kdož se chystají na letní táboření na Kosím potoce, které se bude konat 25. 7.–10. 8. 2014, vyzývám k aktivní účasti na programu. Jak již mnozí víte, v rámci tohoto táboření proběhne od 2. 8. 2014 sedmé mezinárodní setkání woodcrafterů. Navazuje na setkání probíhající každé tři roky střídavě v České republice a v Anglii a tentokrát je řada na nás, abychom se stali hostiteli pro woodcraftery nejen z Anglie, ale při troše štěstí také z Polska, Kanady a dalších zemí.

V této souvislosti se zrodila myšlenka, která vyžaduje, abyste se zapojili a přispěli svou trochou do mlýna. Bylo by hezké, kdyby každý kmen, rod či skupina zajistil táborový program pro ostatní na jeden den nebo jeho část. Ideou je, aby se tam navzájem jednotlivé

skupiny mohly prezentovat a tím se i lépe poznat. Prosíme tedy každou skupinu (kmen, rod či bandu přátel), aby se ozvala náčelníku tábora Tíborovi a domluvila se s ním na konkrétní podobě svého příspěvku do táborového programu.

V polovině táboření se také bude konat výroční sněm LLM. Program bude zaměřen na mezinárodní setkání woodcrafterů.

Na koho se obrátit, chcete-li nám pomoci:

- s programem: na Tíboru Paráka (t.par@seznam.cz)
- s ubytováním zahraničních účastníků: na Čeyanalu – Janu Klüberovou (international@woodcraft.cz.)
- se dřevem a sekáním louky na předtáborových brigádách (termíny viz přehled níže a v kalendáriu na woodcraft.cz): na Tokaheyu – Aleše Sedláčka (as@tribar.cz)

- s přípravou sněmu: na Tokhata Maniho – Jana Bejčka (ohnivecc@woodcraft.cz)

V rámci táboření bude probíhat:

- 2. 8. 2014 – Sněm LLM
- 2. 8.–8. 8. 2014 – 7. mezinárodní setkání Woodcrafterů.

Tíbor Parák

Historickou plachetnicí po moři

Nápad přišel během roku 2012. „Jo hele, slyšel jsi o tý La Grace? To by bylo dobrý, ne?“ Nakonec jsme se sešli pevně rozhodnutí, že tuto akci rozjedeme, že je to fakt dobrý nápad. Psalo se 29. 10. 2012. Datum je důležité, protože na této schůzce jsme zjistili, že La Grace před dvěma dny ztroskotala.

Pro rozhodnutého woodcraftera velmi malá překážka. Byl stanoven termín naší plavby na 17.–24. srpna 2013. Během zimy a jara jsme sledovali drama záchrany lodi a věřili, že do srpna doba dlouhá. Určitá nejistota sice odradila pár jedinců z našich řad, ale drsné jádro vytrvalo.

No... když loď nebyla na vodě ani ve slibovaném květnu, posléze ani v červnu, byla to zkouška

trpělivosti. Nicméně je vidět, že když se věří, tak i španělský lodní tesař učiní zázraky a loď opět vyplula na vodu 6. srpna 2013. Na vyřízení dopravy do Barcelony a zpět ze severní Itálie jsme tedy měli 11 dní.

Povedlo se! A sedmnáctého jsme se stali prvními účastníky komerční posádky po rekonstrukci lodi, která vyplula na moře!

Naše expedice čítala devět členů: Medvěd, Lasík, Wanigiska, Olowan, Děšť, Anpao, Unčida, Honza a děda Jirka řečený Dědek. Na palubě jsme se posléze potkali s dalšími úplně normálními lidmi, kteří se rozhodli týden žít jako kadeti na historické replice brigy z 18. století. Dohromady nás bylo 24.

„Jojo, to je vona... hele... támhle... já, ta je fakt nádherná!“

Tak vypadalo naše seznámení s lodí La Grace v Barcelonské Olympick Marině.

Heslem této akce se brzy stalo okřídlené rčení: „Zážitek nemusí být pozitivní nebo negativní, hlavně, že je intenzivní.“

Celá naše expedice se dá popsat z několika úhlů:

Pohled snobský

V sobotu večer návštěva Sagrada Familia v Barceloně. V neděli plachtění podél pobřeží Costa Brava se zastávkou na víno v malém pobřežním městečku. V pondělí ráno koupání na volném moři a pak noční přejezd přes Lionský záliv za, na toto roční období neobvykle, silné bouře. V úterý průjezd podél Francouzské Riviéry a noční procházka po Saint Tropez. Ve středu pokračování plavby podél riviéry a menší noční oslava v Cannes. Ve čtvrtek noční přejezd přes Středozemní moře na Cap Corsica v doprovodu delfínů a velryb. V pátek potápění u Corsiky a pak nádherná středomořská večeře v Portoferraio na Elbě. A v sobotu triumfální příjezd do Piombina v Itálii.

Pohled osobní

Od samého počátku jsem měla obavy, hlavně že mi bude špatně, protože už od dětství mi bylo mizerně i v autě. Bylo. Celou porci jídla jsem snědla jen prvního a posledního dne plavby. Ještě že jsem byla poučena o nutnosti zařadit do vybavení suchozemce na moři kvanta piškotů.

Také jsem si nebyla jistá, jestli vylezu do lanoví, do strážního koše. Vylezla. První pokus proběhl, když mi už nebylo nejlíp, takže to bylo hodně o překonání sama

sebe. Opravdu je to hlavně v hlavě, a ne v rukách. Pak jsem do koše vylezla ještě v pátek, a to byla prostě bomba, nádhra!

Zajímavé bylo zjištění, že vázat uzly umí každý woodcrafter skoro stejně dobře jako námořník (kromě Děště, ten je umí líp než námořník). Na otázku, jestli umím lodní uzel, jsem se lakonicky otázala, jestli vázaný nebo

nahazovací. Údiv ošlehaného námořníka byl rozhodně roztomilý.

Hodně mi o mě řekla ta bouře. Netušila jsem, jak moc se budu bát. Bouře s vlnami přes čtyři metry. Síla žvlů a nepatrnost mé osoby byla šílená. Nejsem zvyklá nemít dění kolem sebe ve svých rukou, ale tady se to prostě jen muselo přežít. Zjistila jsem, jak strašně moc strach vysiluje. To zatínání

všech svalů mě totálně vyčerpalo a já byla druhý den jak vycucaný pomeranč.

Když už mi začalo být docela dobře, dlouhý mnohahodinový přejezd napříč Středoziemním mořem byl vlastně tak trochu nudný. Nic se nedělo, bylo krásně, svítilo slunce, pak měsíc. Opalovali jsme se, četli si, kormidlovali.

Jen s tou navigací podle hvězd to úplně nevyšlo. Byl úplněk. A pořádný.

Také jsem zjistila, že na dovolenou do hotelu na pláž pojedou nejdřív s malými vnučaty. Dalo mi to nějak jinou perspektivu, ten pohled z lodi na všechno lidské hemžení a hotelové paneláky.

Pohled realistický?

Zážitek to byl rozhodně intenzivní. I po všem, co jsem výše napsala, určitě takovou cestu doporučuji.

Až se budete ptát ostatních členů naší expedice, možná vám odkryjí úplně jiné pocity a budou o naší plavbě vyprávět tak, až nabudete dojmu, že dotyčný byl někde úplně jinde a s někým jiným. Například pro Medvěda ta bouře byla nádherná a pro Wanigisku bylo lezení a práce v lanoví jak procházka po rovné zemi. Jen loď v hlavní roli zůstane pro všechny stejná.

La Grace je replika historické brigy z druhé poloviny 18. století, která pluje pod českou vlajkou. La Grace je fenomén. Byla postavena za pomoci stovek dobrovolníků v loděnici v Egyptě a po dílnách v Čechách a na Moravě. Rozhodně se podívejte na její webové stránky www.lagrace.cz.

*Kateřina Pejšová – Lasík,
Tussilago*

Foto: Petr Hendl – Wanigiska

1V13 Plavba na plachetnici
M Cestovatel
M Vodák

Vodácká romantika dříve a dnes

*Houpy hou, houpy hou,
na vlnách se keňu houpá,
píseň má ku hvězdám stoupá, houpy hou.
Já se svou kytarou
plujeme tak spolu sami,
až nás píseň řeky zmámí, hou.*

Vodáctví spojené s tábořením patří k českému trampingu už od jeho počátků. Obtíže spojené s dopravou těžkých lodí byly bohatě vykoupené romantikou splouvání peřejí na liduprázdných řekách a večerních ohňů u řeky, kde za doprovodu kytar a ukulelí zněly staré trampské písně, jako třeba tato zde v úvodu.

Trampské osady ležely často u řek, a tak trampové měli k vodáctví vždy blízko. Kdo chtěl splouvat řeku, musel v první řadě dopravit kánoe do místa startu. Auto neměl z mladých trampů nikdo, tak nezbyvalo, než dřevěné kánoe (mnohem těžší než ty dnešní) dotáhnout na nádraží a poslat vlakem (což naopak šlo snáze než dnes). Zato výběr řek byl velký – na Vltavě nebyly žádné přehrady, místo nich tu byla spousta kouzelných míst, vorařských hospůdek či obávané Svatojánské proudy (na místech dnešní Štěchovické přehrady). Volně tábořit se dalo prakticky všude a místa bylo dost, protože vodáctví nebylo zdaleka tak masové jako dnes.

Kmen Neskenon, na hasičském člunu na Sázavě, květen 1979

Určitě bych měl zmínit jméno známého propagátora sportu Josefa Rösslera Ořovského, který do Čech nechal přivést nejen první pár lyží (v r. 1887), ale i první kánoe – z Kanady v roce 1910. Za pár let byla na našich řekách kánoe již běžná.

Po válce se stále více lidí vydávalo na řeky – byl to vítaný útek před totalitním režimem do přírody, mezi lidi stejného smýšlení a stejného citu pro romantiku

a dobrodružství. Místo dřevěných kánoe se začaly objevovat kánoe laminátové, podstatně lehčí, lépe ovládatelné a lépe během plavby opravitelné.

Na vodu se vydávaly i skautské oddíly, nejen specificky zaměřené oddíly tzv. Vodních skautů. Oddíly se nejčastěji plavily na upravených rybářských pramicích s pádly místo vesel, které byly (oproti kánoím) poměrně stabilní, ale na „voleji“ to na nich byla

Překážková plavba na Ploučnici.

neskutečná dřina. Takový putovní tábor na pramicích jsme v Neskekonu absolvovali ještě v roce 1971.

Atmosféru 60. a 70. let na českých řekách výborně zachycuje legendární kniha Proč bychom se netopili, první ze série knih „Proč bychom se ...“ Zdeňka Šmída.

V naší tehdejší vodácké výbavě nebyly žádné mobily (rodiče o nás neměli dva týdny žádné zprávy) ani klíčky od auta, zato jsme tehdy s sebou vozili například:

- kolečka pod kánoi, protože z nádraží to někdy bylo k řece pár kilometrů
- plátěný lodní pytel, nepromokavý pouze teoreticky; velkým pokrokem byly první barely od stavebních hmot někdy v 80. letech
- stan nebo plachtu na přístřešek (ale někomu stačilo spát pod obrácenou kánoí)
- starou levnou neladící kytaru (tu novou jsme nechťeli vystavovat riziku vykoupání)

- starý levný foťák (z téhož důvodu – proto jsou některé fotografie u tohoto článku neostré)

- trojsložkový polyester a skelnou tkaninu pro opravy lodí

Vývoj šel dál. České dráhy sice omezily dopravu lodí, ale auto začal mít skoro každý, a tak se řeky

staly dostupnější. Laminátové kánoe byly vystřídány nerozbitnými plastovými, díky nimž mohou nezkušení vodáci sjíždět jezy „jako prasata“ ke zděšení nás přihlížejících tradicionalistů. Volné táboření kdekoliv se stalo vzpomínkou – nebo ještě nestalo?

Na polském Bobru (2006) – jó, to byly časy, když se dala Pálava půjčit v LLM ...

Na oblíbenou Vltavu či Lužnici by mě už v sezóně nikdo nedostal. Spousta lodí, fronty na sjetí šlajсны, přeplněné (a bohužel i občas pozvracené) kempy – to není nic pro toho, kdo hledá na vodě nejen sportovní výkon, ale i pohodu a romantiku. Ale jsou ještě řeky, kde moc lodí nepotkáte, s trochou štěstí najdete pěkná místa pro volné táboření, kde budete sami. Tady bude plnění činu 1V8 Vodácké putování či mistrovství Vodák opravdu radostí.

Před pár lety jsme sjížděli například Tichou Orlicí, tam se volně tábořit dalo. Ještě lepší to bylo na řece Moravě, kde jsme první vodáky potkali až po pěti dnech. Nezapomenu na kilové hříby, sbírané v lesní stráni přímo z lodí. Mojí zamilovanou řekou je polský Bobr ve spodnějším úseku (pod přehradou) – několik dní plavby lesem stále tekoucí řekou, prakticky bez jezů a bez civilizace. A kupodivu – na start tohoto úseku Bobru je to z Prahy blíže než do Vyššího Brodu! Vůbec v Polsku se dá najít hodně

Přenášení nesjízdných jezů patří k častým strastem vodáka (Otava 2008).

řek vhodných pro pohodovou vodáckou turistiku. Kdo má vodáctví spojené s romantikou večerních ohňů, jistě oželí Rakousko s organizovanými sjezdy na raftech a večery v kempech u vařičů a bude hledat spíše východněji.

Na vodě nezapomínejte na bezpečnost, zvláště vydaté-li se na vodácké putování s kmenem. Je dobré natrénovat si základy ovládání lodě ještě před začátkem vícedenní cesty. Mít s sebou

někoho zkušeného je velká výhoda. Všechny věci musí být přivázány k lodi (prádelní šňůrou), „cvaknout“ se může člověk kdykoliv. Děti do 15 let musí mít plavací vesty vždy, starší by je měli mít minimálně na divočejší vodě.

Kromě kánoí se lze vydat na řeku i na jiných plavidlech. Již jsem zmiňoval pramice – osobně nedoporučuji. Rychlý a snadno ovladatelný je kajak. Je však méně pohodlný a netrénovaného člověka v něm za čas bolí ruce ještě mnohem více než v kánoi. Populární jsou rovněž rafty, ale na pomalé vodě se na nich posádka více nadře. V minulosti jsme občas jezdili na hasičských člunech – to byli vlastně předchůdci raftu.

Pěknou plavbu a krásné večery u vodáckých ohňů přeje

Jiří Macek – Čiksika, stráž LLM.

Foto: archiv autora

Bez muziky by to snad na vodě ani nešlo (Otava 2008).

Vodácký výlet s rodiči

V dětském kmeni už nejsem aktivní déle než deset let. Jako paní učitelka na prvním stupni jsem však právě během oněch deseti let uspořádala několik výprav na vodu. Dopracovala jsem se k modelu, který se mi zdá být hodně fajn a velice dobře použitelný i pro dětské, na vodní sporty primárně nezaměřené kmeny.

Proč se do toho pustit?

Výprava na vodu je zajímavá a atraktivní záležitost hned z několika hledisek. Nabízí nevšední zážitek. Rozšiřuje obzory vnímání světa i přírody z jiného úhlu, než jsme zvyklí při pěších či cyklovýpravách. Umožňuje velmi pěkně stmelit kolektiv. Hlavně posledně jmenovaný důvod a zároveň touha ukázat dětem, jak se dá prožít víkend v přírodě tak, aby to byla zábava, mě vedly k rozhodnutí „vytáhnout“ třídu třetáků, pak čtvrtáků, pátáků a znovu dalších čtvrtáků na víkendovou výpravu na vodu.

Úspěch to byl veliký, s těmi prvními třetáky a jejich rodiči se podařilo vytvořit partu, která po dalších šest let vyrazí každoročně na dnes již tradiční vodní akci, a protože to stmelené vzniknuvší partě bylo málo, přidala i zimní hory.

Děti měly možnost poznat svou „pančelku“, rodiče i ostatní kamarády trochu jinak než v obvyklém prostředí. Pro mě to byl obrovitánský zisk v podobě nadstandardních vztahů s rodiči těch mých svišťů (takovou prima „úču“ – dosad' též náčelníka – přeče budu mít chuť podpořit a věřit jí, když jí svěřuji děti jindy). Jemným pozorováním spolupráce dětí se svým dospělákem jsem také porozuměla ledasčemu z toho, proč někteří človičci jednají tak, jak jednají. Hodně mi to

pomohlo, když jsem hledala cesty, „jak na ně“.

Co není moudré?

Neočekávejte od akce úchvatný adrenalinový zážitek. Pokud jste sami nadšenými vodáky, je třeba slevit a počítat s tím, že to skoro nepojede, skoro nic neujedete a rozhodně nebudete mít skalp z drsné akce, kterým půjde se chlubit na diskusních serverech.

Neočekávejte stylové táboření. Bude se nocovat v kempu ve stanech.

Neočekávejte, že to rodiče zvládnou bez sklenice piva. Zároveň se ale nebojte, že to přežnou. Budou mít trému před vámi a odpovědnost k dětem.

Jak na to?

Vyberte co nejjednodušší vodu s dostupnou dopravou a půjčovnou raftů, ano, čtete správně – raftů. Pro Pražáky je jako stvořená Berounka od Nižboru níže. Já vím, že se teď opravdoví vodáci chytají za hlavu – raft na dolní Berounce! Hrůza!

Ano, přátelé, je to volej jako hrom a nikdo normální na tom na raftech nejedí. Nám jde ale o absolutní bezpečí a o partu. Parta na raftu vzniká jaksí sama. Také se zvýší pravděpodobnost, že na každém plavidle se objeví alespoň jedna osoba, která již někdy v životě kormidlovala...

S každou novou třídou jsme vždy začínali dvěma dny

na Berounce. Druhý rok jsme přesedlali na Sázavu – úsek z Týnce jsme jeli až v posledním dnu třídní výpravy, osvědčila se také Jizera a Otava. Každopádně doporučuji prohlédnout kilometráž a volit pro první výpravu ZW, tedy základní obtížnost.

Je dobré inspirovat se tradičními výlety, které nabízejí půjčovny lodí. Dvoudenní výlety obvykle bývají pro střizlivé dospěláky bez dětí dost silně poddimenzované, s dětmi je to jako stvořené. Budou moci skákat z raftu na raft, plavat, brodit se, cákat, zpívat, halekat, jíst jablíčka, lovit spadlé sluneční brýle, pozorovat ryby a hádat se, který strom na břehu je vrba. Dospělí si pak užijí odpočinku a sladkého nicnedělání.

S dostatečným předstihem (tak dva, tři měsíce) je třeba nalákat děti a zjistit zájem mezi rodiči. Rozhodně doporučuji, aby všichni přihlášení platili zálohu, jinak se z toho na poslední chvíli dočista zblázníte. Pak objednáte rafty, nejlepší jsou ty pro 6 lidí, příslušný počet pádel (je třeba půjčovně nahlásit, že chcete dětskou velikost), vest (viz zmíněné) a barely. Je dobré udělat na půjčovnu dojem a domluvit se, že vám vyjdou vstříc v případě změny počtu na předposlední chvíli.

Hodně se nám osvědčil model jeden rodič na jedno až tři děti ze stejné rodiny. (Když jedou napoprvé oba rodiče, někdy si vystačí sami a nejsou „tolik do party“.) Pokud některé dítě moc chce jet, ale jeho rodiče ne, určete konkrétního dospěláka, který se o ně bude starat. Někdy to bývá já, jindy jiný rodič, se kterým se maminka dočasně osiřelého předem domluvila. Ve velkém množství lidí tak máte jistotu, že nemusíte

přepočítávat každou jednotlivou osobku šestkrát do minuty. Svých pár oveček si každý dospělý ohlídná snadno sám.

Velkou výhodou je dospělák, kterého už v lodi trochu pobolívají kolena, ale zato se rád přidá na večerní táboření. Když má řidičák a k tomu se vám podaří sehnat jeden prostorný automobil, bude akce tak zvané na pohodu...

A jede se!

Sraz jsme měli vždy u školy (u klubovny nebo na jiném blízkém místě). Naložili jsme bagáž do auta a s řidičem, který vodu nejel, se domluvili, do kterého kempu auto doveze. Pokud jela dvě auta a rodiče, kteří oba chtěli jet, dělalo se klasické cukání. Obě auta dojela do kempu, zamluvila se místa na večer, jedno auto zůstalo na místě a oba řidiči v jednom autě dojeli na sraz. Mezitím jsme se my ostatní vydali na nádraží a dojeli a došli na start.

Na nalodění si nechte hodně času. Děti budou šílet z lodí a dobrodružství, rodiče trochu nesměle přešlapovat. Až se loď nafouknou, doporučuji udělat seznamovací kolečko. Hodně se nám osvědčila hra „Jmenuji se...“, patřím k... a chtěl bych, abyste mi říkali... a tykali/vykali.“

Hodně se pročistí atmosféra a přichází chvíle na vysvětlení pravidel na vodě. Jak se drží pádlo, jak se v raftu sedí, že do vody

se skáče jen, když je to dovoleno, vestu si nesundávám bez svolení dospěláka, který mě má na starost, poslouchám kormidelníka a pádluju v rytmu toho, kdo sedí přede mnou.

Pak už můžete nasedat a hurá! Během plavby se ukáže, že spousta rodičů někdy už na vodě byla a ví, co má dělat. Na nic nebudete sami.

Rady na závěr

Před akcí dejte dětem (a rodičům) malý nástřel toho, co s sebou. Určitě nezapomeňte na něco na hlavu, sluneční brýle, krém a boty do vody, hodí se i špagát a láhve s pitím. Vše ostatní i nevodák snadno vymyslí.

Nejezděte v nejvyšší vodácké sezóně, obzvláště nedoporučuji konec školního roku. Relativně fajn bývá začátek června.

Přečtěte si Awačinin článek o bezpečnosti při plavbě a důsledně se jím řiďte.

Neřešte moc společné jídlo, spolehněte se na kempy nebo sváču v batohu. Děláváme společné buřty v sobotu večer (bývá nutné zavolat do kempu, jestli je tam ještě takováhle štrapáce možná).

Po zkušenostech z čerčanského kempu doporučuji výslovně se majitele kempu zeptat, zda v noci nepouští hlasitou hudbu. Pokud ano, jela bych dál. Hlasitá hudba do noci generuje nevyspalé děti a opilé spolukempaře.

Přeji vám báječnou zábavu, vytvoření prima party dětí a radostnější spolupráci s rodiči!

Kateřina Benešová – Wičanĥpi,
Drum bun
Foto: archiv autorky

Jedeme na vodu!

Od osmi let jezdím na vodu. Nejprve s tatškou a bráchou, pak s partou z gymplu, se spolužáky na vejšce, s kmenem Jestřábi, s rodinou... Moc rád vzpomínám na rané mládí, kdy jsme jezdili s omlácenou starou kanoí, kterou jsme předtím svěřili do náruče ČD, abychom si ji pak vyzvedli třeba na nádraží v Lenoře. Byla to doba, kdy na tábořišti stály všechny áčkové celtové stany na pádlech místo tyček, kdy se všichni společně sešli večer kolem ohně a vyprávěly se vodácké historky, při kterých stydla krev v žilách a ožívala fantazie. Tehdy nebylo zatěžko vézt na kanoi ani basu nebo banjo pro zpříjemnění těch magických večerů. Na tábořištích nebyl problém postavit stan, protože bylo vždycky dost místa a na splutí jezu jste nemuseli čekat 40 minut ve frontě. Prostě taková ta vodácká idylka, kterou nádherně popsal Zdeněk Šmíd v knize „ Proč bychom se netopili“.

Možná čekáte, že teď napíšu, jak to bylo báječné a že teď to stojí všechno za houby. To jste na omylu. Doby to byly krásné, ale o vodě a o pohybu na ní jsem toho moc nevěděl. Nevěděl jsem, proč jsme se jeden den s tátou třikrát cvakli a proč jsme skončili při manévrech v peřejích jinde, než jsme si předsevzali. Ale už tehdy jsem si vodu zamiloval a léto bez ní si neuměl představit. Teprve o dost let později jsem na FTVS

prodělal vodácký výcvik pod vedením skvělých lektorů a s nimi se po otevření hranic podíval třeba i do Rakouska na divokou vodu. Teprve tehdy mi do sebe zapadly moje praktické zkušenosti s tím, co jsem se dozvěděl – a z bezpečného pohybu na vodě jsem měl ještě větší radost.

Vodáctví v sobě skvěle snoubí výhody individuálního sportu (na lodi jedu za sebe), ale přitom mám kolem sebe „podobně

postižené“ lidi (vodáky). V partě je vždycky víc zábavy a také s ní je nablízku pomoc, pokud ji potřebuji. Rád bych se s vámi podělil o pár zásad, které mi dnes připadají samozřejmé, ale ne vždy tomu tak bylo. Jako plavidlo jsem vybral kanoi, ale vše platí stejně i pro kajak nebo raft. Nebudu psát o vybavení, na to stačí nahlédnout do odborných e-shopů. Rád bych se zaměřil na základy vodáctví.

Držení pádla

Často vidíme vodáky, kteří drží pádlo „jak prase kost“ a přehazují jej z jedné strany na druhou. Výška pádla by měla na suchu sahat po bradu (na tekoucí vodě), nebo ke kořeni nosu (na klidné vodě). Výšku uchopení pádla spodní rukou zkontrolujeme tak, že upažíme a paže ohneme v loktech

Správné držení a velikost pádla je základ.

do pravého úhlu. Rozpětí takto ohnutých paží je poloha, ve které držíme pádlo při pádlování. Spodní paže tady asi 10 cm od listu. Pádlo je při záběru sevřeno pevně mezi prsty tak, aby nedocházelo k „proklouzávání hlavičky“ v dlani. Při jízdě pádlo nepřehazujeme. Strana pádlování se řídí podle kormidelníka. Háček pádluje na opačné.

Před vyplutím je dobré si na suchu vyzkoušet zakleknutí v lodi

Držení pádla: dívky správně hoch na kormidle špatně.

Sezení v lodi

Pokud jedeme na klidné vodě, sedíme na sedačce, obvykle pokrčíme nohu na straně pádlování v kolenu, stehno je opřené o bok lodi a druhou nohu máme nataženou. Při sjíždění jezů je záhodno zakleknout do lodi s koleno co nejdále od sebe, zapřenými do boku lodě. Snížíme tak těžiště a eliminujeme převrácení lodě. Loď je mnohem stabilnější, než když vodák sedí na sedačce jako vos

na bonbonu (není od věci vyzkoušet si posez na suchu).

Nastupování a vystupování z lodi

Při odražení od břehu vždy vyplouváme přídí proti proudu. Kormidelník drží loď, háček nastoupí a přidržuje loď u břehu nebo zapřením o pádlo a nastoupí kormidelník. Pouze tam, kde je tok tak úzký, že nelze provést obrat, nastupuje

Přistání proti proudu.

Start vjezdem z tišiny do proudu. Pozor na náklon!

posádka do lodi s přídí po proudu v opačném pořadí. Přistáváme u břehu zase zásadně proti proudu. Vodácké pravidlo zní: „Ať vyplouváš, nebo připlouváš, jestli nemáš špičku proti proudu, tak jsi zelenáč“.

Náklony

Nácvik eskymáckého obrátu na vodácké Čotokvě.

Pokud je pochopíte a budete respektovat, zaručeně se vyhnete mnohé koupeli. Při vjíždění do proudu, z proudu do vracáku a přejíždění proudů platí jednoduché pravidlo: „břicho lodě proti vodě“. To znamená, že loď musíme vždy naklonit tak, aby proud narážel do jejího dna a ne do boku. Jakmile se opře proud do boku lodi (při špatném náklonu), není síla, která by zabránila cvaknutí. V praxi to někdy znamená i zdánlivě protipřírodní náklon ven ze zatáčky. Přejezdy proudu pod šlajsnou nebo v silnější peřeji

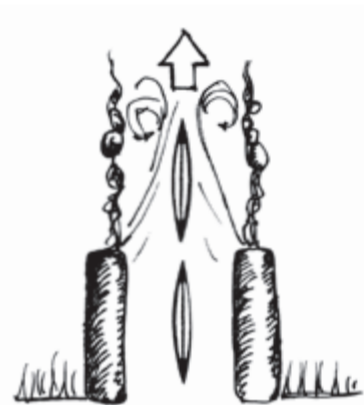

Vyhýbání se překážce traversem. Stačí správný náklon a proud pracuje za nás.

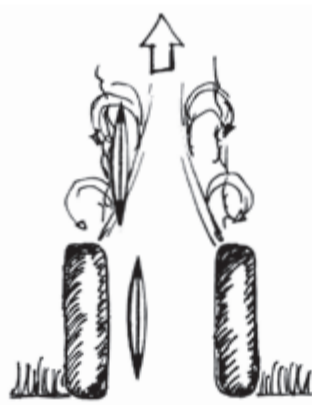

Přes proud z vracáku se správným náklonem zpět do „vracáku“. (Tímto vynecháme náklon lodě)

jsou ideálním místem pro nácvik. Nájezdy do proudu a přejezdy proudu se správným náklonem jsou alfou a omegou vodácké abecedy. Viz obrázek nahoře.

Sjíždění propusti přímo. (Někdy hrozí zalití otevřené lodě na konci šlajсны).

Sjíždění propusti po rozhraní. (Vyhne se největším vínám a tedy i zalití lodě).

Sjíždění propusti z proudu do protiproudu. (Třeba v situaci kdy na konci šlajсны žijí balvány)

Překážky schované pod vodou, kameny, kmeny

Můžeme je poznat podle charakteristických vlnek za nimi. Pozor, nejsou ale těsně u překážky, ale asi metr za ní. Překážkám v řece se snažíme vyhnout. Je lepší, když háček místo nesmělého zabrumláni „bacha kámen“ raději přitáhne nebo odlomí, důvtipný zadák podle toho přitáhne nebo odsadí zád. Je-li kolize nevyhnutelná, najedeme na překážku přídí. Je to mnohem bezpečnější pro nás i pro loď, než náraz do boku. Čelně vydrží loď neskutečné věci, náraz bokem znamená, že nás proud, který se opře do boku lodi, zvrhne, stáhne pod loď a drží na překážce. Pokud už v peřejích najedete bokem na kámen, „překvapivě“ se snažte přiklonit k němu. Překážkám se snažíme vyhnout včas, např. traversem. Před stále směřuje dolů. Důležité jsou opět náklony, i ty pohybu lodi pomáhají (zkuste si schválně jet v klidné vodě a zároveň držet náklon – loď se mírně stáčí na stranu náklonu). Stále platí, že náklon je vždy po vodě!

Jezy

Pravidlo číslo jedna: Vždy zastavte v bezpečné vzdálenosti

S kmenem je dobré zařadit vodácké soutěže, např. jízdu vestoje.

nad jezem a jez si před sjezdem prohlédněte. (Že tam jel vodák před vámi, nemusí znamenat, že je to bezpečné.) Prohlídka je důležitá i tehdy, když jez dobře známe. Za každého vodního stavu je jez jiný a od posledního splutí tam na nás může čekat nejedno překvapení. Vesta při sjíždění jezů nebo peřejí by měla být samozřejmostí (Můžete se praštit do hlavy, nebo třeba jenom potřebujete držet v jedné ruce pádlo a v druhé loď, a potom vám pomůže, když máte na sobě vestu. Nese vás a zároveň chrání vaše záda). Jez si nejdříve prohlédněte a zkontrolujte, že nehrozí žádné nebezpečí (válec pod jezem, ostré kameny nebo železa pod jezem, o něž byste se mohli poranit při převržení). Je dobré si při sjíždění jezů kleknout, máte tak těžiště níž a loď je stabilnější. Také je lepší najíždět v tempu, abyste lépe ovládali loď. Při sjíždění se nechtejte bortů. Zvýšíte těžiště lodi a dost pravděpodobně se sami cvaknete. Pádlojte, ponořené pádlo se opírá o vodu a působí blahodárně na vaši stabilitu. Možnosti sjetí jezů viz obrázek vlevo.

Splouvání jezů patří ke zpestření každého putování.

Záchrana

Když už se cvakneme, udržujeme loď dnem vzhůru, aby ji nadnášel vzduch uzavřený uvnitř. Přidržíme ji za špičku obrácenou proti proudu a snažíme se doplavat ke břehu, nebo vmanévrovat do vracáku. Pádlo nepouštíme z ruky. Při plavání v peřeji splouváme naznak čelem po vodě a nohama tlumíme nárazy na dno a překážky. Pouze na padlý strom naplaveme prsa, abychom nebyli staženi proudem pod něj.

Jedeme s kmenem na vodu? Je dobré mít na paměti pár zásad:

- Stanovte si pořadí lodí, které budete stále dodržovat (první jede vždy nejzkušenější vodák). Vhodné je, aby nejslabší loď jela jako druhá. Poslední opět zkušená posádka.
- Při zastavování kotví první loď tak, aby měli i ostatní možnost pohodlně přistát. Zbytek lodí se řadí u břehu, přídí proti proudu, pokud možno nad první lodí.
- Celá skupina se v průběhu jízdy vždy drží pohromadě. Udržujte vhodné rozestupy, ale vždy musíte vidět loď před sebou, ale i za sebou.
- Jezy představují typické místo, kde může vzniknout problém.

Vždy je nutné před každým jezem zastavit, aby si jej všichni členové party mohli prohlédnout. Vedoucí loď vyhodnotí sjízdnost jezu nejen z pohledu obtížnosti, ale také i z hlediska připravenosti a zkušeností ostatních vodáků. Při pochybách o sjízdnosti jezu či zdatnosti vodáků loď raději přeneste nebo spusťte koníčkováním.

- Pokud se rozhodnete jez sjíždět, zkušený vodák by měl zajistit navádění lodí nad jezem. Pod ním by měla být připravena záchrana s házcím pytlíkem.
- Jako první sjíždí jez nejzkušenější posádka a vysvětlí poté ideální techniku sjíždění.
- V klidné vodě pod jezem čekají ostatní lodě na příjezd poslední lodě, načež parta vyráží na další plavbu.

V případě převržení lodě musí všichni vodáci vědět, jak se zachovat, aby dokázali zajistit vlastní bezpečnost, bezpečnost druhých a teprve pak materiálu (pádlo, loď,...).

Ahoj na vodě!
Jan Bejček – Tokhata Mani

1V11 Vodácké znalosti
M Vodák

Proč bychom se netopili aneb (ne)bezpečí na vodě

Takže, stojíte na břehu – zvládli jste si půjčit loď, sbalit do barelů, máte na sobě plavky, opalovací krém i ty kecky, které jste se rozhodli obětovat do té krásné, přírodní... bahnitě vody. Fajn. A trénink v silových sportech máte? Ne? Nevadí. Ale roztlačit auto zvládnete, no ne... A pak taky zabrzdít. Sami. Ne???? Pak vám nezbyvá, než aspoň orientačně ovládnout to, co se tu bude psát, a pak to ve vhodnou chvíli použít. Řeka má totiž sílu.

Nezdá se to a člověk to nejlíp pochopí, až když se sám dostane do průšvihů. Jenže průšvihy na vodě nemusí končit vždycky dobře. Není se co divit, Sázava pod Týncem, snad nejméně frekventovanější vodácký úsek, má stejnou energii, jako favorit rozjetý pětikilometrovou rychlostí. Není to moc, ale když vám brzdí o hrudník a jste na něj sami, bohatě to stačí. Pokud tedy nemáte devět životů jako kočka, je lepší uvěřit, co vám doporučují ti přeživší, a do té přetlačované s favoritem, pardon, s řekou se vůbec nedostat.

Takže – jak na to? Jeden by řekl, pořádně se naučit na vodě jezdit. To je dobrý postup, jenže ne vždycky máte ve své partě polovinu zkušených kormidelníků. Navíc spoustu českých řek sjede i málo zkušená posádka. Nemusíte proto bojovat s podobnou instrukcí, jakou jsem našla v návodu ke svým kolečkovým bruslím: než s bruslením začnete, naučte se technice jízdy. Navrhuju tedy předběžný strach vyměnit za předběžnou opatrnost.

Nejdřív si o řece něco zjistěte. Na to je dobrá kilometráž.

Seženete ji asi i tištěnou, mně se osvědčilo dívat se do vodáckého průvodce na www.raft.cz. Nejprve se podívejte na obtížnost řeky. V Čechách se používá označení ZWA, ZWB a ZWC pro jednodušší úseky, dál pak WW I až WW IV pro rychle tekoucí až divoké řeky. Pokud to na vodě ještě neumíte, sjedte nejdřív pár těch ZW. Když v kilometráži najdete, že je tam jedna peřej WW I, podívejte se, jestli ji jde přenést (často jde, když je jen jedna) a vyražte klidně taky.

Krátce předtím, než vyrazíte, se ještě podívejte, jaké jsou průtoky,

respektive stav na referenčním vodočtu. To najdete přehledně uspořádané taky na www.raft.cz, nebo pak na stránkách povodí. Obtížnost je totiž stanovována při jakémsi běžném, průměrném průtoku. Vzestup hladiny ji ale dokáže změnit i o několik stupňů.

Dál si v kilometráži najdete jezy a peřeje a prohlédněte poznámky k nim. To je velmi důležité. Jezy dokážou být v Čechách z hlediska bezpečnosti kritickým místem. Vřele doporučuju řídit se instrukcemi z kilometráže. Když je tam napsáno, že jez je nesjízdný a přenášet vpravo, tak prostě nevymýšlejte kočičiny, přistaňte vpravo v dostatečné vzdálenosti před jezem (správné místo většinou poznáte, bývá vydupané), tu příšerně těžkou kánoi vezměte do teplejch a přeneste pod jez. Pokud je dokonce nad jezem cedule „Nebezpečný jez“, zapomeňte na hrdinství docela.

Když to podle kilometráže vypadá, že peřej nebo jez jet jde, stejně před obtížným místem zastavte, vytáhněte loď na břeh a jděte si to místo prohlédnout. Udělejte to i tehdy, když vám superaktualizovaná kilometráž radí, kudy to

máte jet. Nikdy nevíte, co řeka vyvedla zrovna včera, protože ty rozjeté favority vodní masy dokážou přerovnat koryto docela účinně. Kromě toho, z papíru se nikdy nedozvíte, jak poznat to správné místo k najetí do jezu, kudy dole vyjet a kde zastavit. Je to trochu votrava pořád zastavovat, ale vyplatí se.

V davu na jezu ovšem číhá jedno z hlavních rizik na vodě. I přes všechna předsevzetí o předběžné opatrnosti se v člověku probouzí adrenalin a touha frajeřit, zejména když slečny v plavkách a opálení junáci vzdychají obdivem, že to právě někdo sjel. Ani informace o sjízdnosti od rudých břichoušů – dobromyslných místních, kteří provoz na jezu pozorují už léta, aniž by kdykoli vzali do ruky pádlo – nejsou tím nejlepším vodítkem, jestli jet. Dokonce ani to, že jez právě sjely dvě lodě, vám nemá potvrdit, že to přece sjedete taky. Výsledek hodně záleží na technice jízdy, zkušenosti posádky, typu lodě, průtoku a případné únavě. Kromě toho si buďte jisti, že na českých řekách se pohybuje spousta šílenců, kteří jsou zatím zdraví jedině proto, že měli štěstí.

Jez Maloměřice na Svitavě. Autor fotky: Povodí Moravy.

Hlavní vodítko je proto vaše vlastní znalost (jakkoli malá) a *střízlivý odhad vlastních schopností*. Když si nejsem jistá, jestli to bezpečně sjedu, tak prostě nejedu.

V odhadu jezu se skrývá další past. Je těžko uvěřit, že ty na pohled neklidnější jezy bývají ty nejnebezpečnější. Je za tím jev zvaný *válec*. Fór spočívá v tom, že nejsilnější proud vody pod jezem nemíří spořádaně dál, ale vrací se pod jez! Když se omylem ocitnete ve válci, pojedou ty favority proti vám, a místo co by vás otloukly o kameny a o kus dál vyhodily na břeh, bolavé, ale živé, budou vás znova a znova topit pod padající vodou. Nepřeháním. Jestli chcete vidět, co se bude dít, zadejte si na youtube heslo „dangerous dams“. Pokud vidíte jez, pod kterým jsou vlny, peřeje, kohouty a voda bouří, může to být i těžký jez, ale cokoli se stane, voda vás od něj nejspíš ponese dolů, kde vás někdo může vylovit nebo se vylovíte sami. Pokud ale voda dopadá tiše do víceméně klidné hladiny, na které jsou maximálně kvěťáky od bublin vystupujících zespoda, koukáte se nejspíš právě na válec. Abyste to dostali do oka, podívejte se na www.nebezpecnejezy.cz, spousta vypečených jezů je tam vyfocených (pravděpodobně včetně těch, které máte na trase). Náповědu taky poskytne, pokud v jezu vidíte poleno nebo kládu. Jestli se poleno pořád potápí a vynořuje u jezu, je to válec, protože slušný jez by to poleno dávno poslal po proudu dál.

Pokud jste situaci vyhodnotili a jez jedete, zapněte si, dřív než odrazíte, záchrannou vestu. Tuhle věc s sebou nemáte proto, aby vás míň tlačila lavička do zadku, neb zadek bude to první, co

Tohle vypadá docela krotce, že? A je to válec. Sjíždět vřele nedoporučeno. Fotka je z publikace Petra Ptáčka a kol. Záchrana z válce.

rádi obětujete, pokud vás proud potáhne po kamenech. Jestli se cvaknete, budete úlekem (voda bývá studená) tak mimo, že budete v první chvíli rádi, že se zorientujete, kde je nahoře a kde dole. A mimochodem, pokud už se to stane, srovnáme si priority a chráníme nejdřív to nejcennější, co máme. To není foťák, čest ani loď, nýbrž hlava a hrudník. V řece se proto plave jinak než na koupáku. Když už tedy zjistíme, kde je nahoře, a chytíme dech, plaveme na zádech nohama napřed, protože hlava je cennější než nohy a záda nám chrání vesta. Pokud se zdá, že zachráníme život i zdraví, držíme v ideálním případě pádlo.

Z toho vyplývá další doporučení. Když jedete jez, není na škodu mít někoho, kdo čeká pod jezem, a loví plaváčky, případně jejich lodě, barely a pádla. Takový člověk by měl mít taky srovnané priority: na prvním místě jeho zdraví, to jest nevrhá se do situací, kde by ohrozil sám sebe. Pak přijdou na řadu lidi a teprv za nimi materiál. Technika lovení z proudu taky stojí za pozornost a doporučuji si o tom něco přečíst.

Ve věci vybavení je tu ještě jedna věc ke zvážení – neopren. Jistě,

jsme otužilí woodcrafteri, tak co se trápít s neoprenem, který navíc nemáme. Pokud jedete na letní klidnou řeku, pak neopren není nutný. Jedete-li za horšího počasí, pak vězte, že je nutno se oblékat podle teploty vody, nikoli vzduchu. Voda dokáže být i v létě hodně studená, a pokud jste mokří, a to budete, protože většina háčků se namočí i jen při prostém nastupování a vystupování, snadno prochladnete. To pak ubývají síly mnohem rychleji než na vandru, navíc v lodi se ne vždycky zahřejete – na rozdíl od chůze. Unavený člověk pak řeší situace hůř, klesá mu morálka a spíš jedná zkratkovitě, což je přesný opak rozvahy, která je na vodě třeba. Neopren není nutno si hned kupovat, většinou jde půjčit ve stejné půjčovně jako loď. Totéž platí pro neoprenové botičky nebo ponožky – ty se doporučují hlavně savcům s vaječníky, i když to je zas jiný typ bezpečnosti.

Když už jste zvládli plánování i vybavení, zbývá ještě pár organizačních poznámek. Předpokládám, že jedete ve skupině. To se doporučuje. Osamělí vlci samotáři nebo rodiny, které zrovna ne-sehnaly nikoho do party, nejsou

odsouzeny k záhubě, ale je fajn mít partáky, kteří vám pomůžou přenést loď, nebo vás vyloví z vody. Jedete-li ve skupině, určete, která loď pojede první a která poslední. Všichni by to měli vědět a pořadí dodržovat. Do první lodě posadte lidi, kteří dokážou nejlíp vyhodnotit situaci. Do poslední lodě patří borci, kteří dokážou pomoci vylít loď, lovit lidi a vůbec řešit situaci, kvůli kterým se někdo může zdržet. Čas od času se taky ujistěte, že je poslední loď ještě s vámi, a počkejte na ni, zvláště na jezu.

Na vodě je trochu obtížnější komunikace, takže před odplutím z místa, kde jste všichni pohromadě, zajistěte, že mají všichni povědomí o další trase, kde jsou jaké orientační body, obtížná místa, případně kde se vystupuje.

A na závěr jedna triviální – mějte s sebou nabitý a kvůli vlhkosti vypnutý telefon. Když se něco stane, nejdřív vylovte lidi z vody a hned pak zavolejte záchranku (155). Když nedokážete něco vylovit, volejte hasiče (150). Možná je víc v duchu woodcraftu telefon v přírodě nepoužívat, ale víte, jak je to s těmi prioritami – nejdřív život, pak zdraví a pak teprve stylovka.

Pokud byste se chtěli dozvědět něco víc, doporučuji skripta *Záchrana z válce* (Petr Ptáček a kol.), případně *Cena adrenalinu* od kolektivu lektorů vodácké školy záchrany, případně je možno absolvovat přímo jejich kurs.

Doufám, že jsem vás vyděsila tak akorát – abyste nepropadli bezhlavosti, která si na vodě vybírá nejvyšší daň, ale ani se nebáli vyrazit na vodu s rodinou nebo s kmenem. Protože řeka je nádherná. Řeka má totiž sílu.

Iva Hönigová – Awačín, *Drum bun*

Bullboat

Bullboat je plavidlo jednoduché konstrukce vyrobené z prutů a bizoní kůže. Plavidla obdobného typu se objevují po celém světě (škotský coracle, apod.¹); bullboat je však název pro plavidlo, které stavěli a používali severoameričtí Indiáni plání. Můžete je nalézt na kresbách a malbách Georga Catlina, Karla Bodmera a dalších.

Používal se na překonání vodních toků, dopravu uloveného masa do vesnice a sběr naplaveného palivového dřeva. Jistě sloužil i k rozličným vodním radovánkám dorostu a někdy i k dopravě osob, například při loveckých a válečných výpravách. Bylo běžné, že rodina (muž, žena a dva psi) naložili do jednoho bullboatu sebe a do dalšího člunu celé své živobyti. Bullboat s nákladem byl pak tažen jako vlečňák.

V táboře byl bullboat volně opřen u chýše nebo mohl sloužit jako zastřešení venkovního přístřešku. Leckomu se jistě vybaví prvorepublikové použití typových deštníků československými woodcraftery. I když bullboat by se do drdolu typových tyčí dostával značně krkolomně.

Výroba

Způsob výroby je natolik jednoduchý, že ho na tomto místě nebudu popisovat. Zmíním jen pár klíčových momentů. Nikdy nedělejte bullboat z děravé kůže. Díru lze sice trochu zašít, ale i tak vám do lodi poteče. Kůži pečlivě očistěte od zbytků masa, loje a šlach.

Tyhle lodě jsou velmi lehké a může je lehce přenést jeden člověk. Používá se jen jedno krátké pádlo, a když se na něm jede, loďka se pořád točí dokola, nicméně Indiáni se na něm dokážou přesunovat se značnou rychlostí. Pádla mohou být celá ze dřeva nebo i z tyčky, ke které je přivázaná bizoní lopatka.

Fred G. Bond: *Flatboating on the Yellowstone 1877*

Místo pádla používají 1,5 m dlouhou tyč, na konci rozšířenou tak, aby se tam dalo přivázat prkénko asi 60x20 cm. V každém plavidle je jen jedno pádlo. Ten, kdo pádluje, namíří přímo na opačný břeh, při každém záběru se tento mísovitý předmět otočí skoro celý dokola, takže se musí zabrat na opačné straně a vrátit se do původní pozice a tak pořád dokola, dokud se nedostane na druhý břeh. Plavidlo je přitom sneseno často po proudu celou míli, někdy i více.

Alexander Henry ml. 1806

Když se starý náčelník dozvěděl, že chceme přejít řeku, poručil jedné z žen ve své početné domácnosti, aby vzala velkou koženou kanoi (v této části země nazývaná bull-boat), a na hlavě ho odnesla na břeh. Člun vypadá jako velký lavor z bizoní kůže napnutý přes rám z vrbových větví. Žena ho u řeky hodila do vody a posunky naznačila, že si my tři máme vlézt dovnitř. Vevnitř jsme se usadili přímo na dno, obličejí k sobě a cítili jsme se dost namačkaní, protože jsme neměli žádné místo, kam bychom si dali nohy. Ona se postavila před člun a táhla ho jednou rukou za sebou do hlubší vody, zády k nám. Druhou rukou si pečlivě přidržovala a pozdvihávala šaty, dokud jí voda nedosahovala až nad pas. Pak šaty rychlým pohybem přetáhla přes hlavu, odhodila je na břeh a s výsknutím skočila po hlavě do vody, plavala a naši loďku táhla jednou rukou za sebou a zdálo se, že jí to nečiní žádné obtíže. Tímto způsobem jsme byli dopraveni až do půlky řeky, kde nás záhy obklopil asi tucet krásných dívek mezi dvanácti a osmnácti lety, které se předtím koupaly na opačném břehu.

Všechny uměly plavat jakýmsi elegantním a pohledným způsobem, se stejnou grácií jako bobři nebo vydry. Obklopily nás, černé dlouhé vlasy plavaly kolem jejich šprýmařsky rozzářených obličejů a pokřikovaly žerty, kterým jsme nerozuměli.

Uprostřed této nádherné vodní skupinky jsme my tři seděli v koženém lavoru jako „tři mudrci z Gothamu, vypravivše se na moře ve velké míse“, proud nás unášel dolů a záhy jsme ztratili pojem o čase i myšlenky na břeh vzdálený na obě strany pořád stejně daleko, zcela zaujati rozjívenou skupinkou těch potvůrek, které se proháněly kolem nás v modré vodě. Občas se chytly okrajů naší kocábky a jako mořské panny se vysunuly do pasu nad okraj loďky, aby se vzápětí zas zanorily do říčního proudu.

Musím říci, že jak já, tak chudák Baptiste a Bogard jsme se bavili náramně tímto uchrvacujícím a divokým divadlem, které, předpokládali jsme, bylo jen pro naše potěšení. Najednou jsme si však uvědomili, že sedíme v neovladatelném plavidle uprostřed řeky, že s námi točí kolem dokola hejno divoženek k ohromnému pobavení vesničanů, kteří lemovali břehy a chechtali se, až se za břicha

Kurs stavby bullboatů pod Orlickou přehradou 2007.

Jinak si budou lidé okolo vody myslet, že po vodě se blíží jakási zdechlina v pokročilém stupni rozkladu. Pokud kůži oškrábete dočista, projeví se pachová stopa až po jednom až dvou dnech máčení a není tak výrazná. Pro stabilitu člunu je vhodné ploché dno. Výška boků by měla být okolo 35 cm, může se lišit dle celkové velikosti člunu. Nikdy neodřezávejte z kůže oháňku, protože poslouží místo vlečné šňůry. Nenechávejte trčet konce prutů konstrukce přes bort. Při pádlování si o ně odřete ruce.

Jízdní vlastnosti

Jsou skvělé. Na vodě je bullboat stabilnější než běžná kanoa, „cvaknout“ se můžete v kritických okamžicích jako je nástup a výstup z lodi. Což je asi u všech plavidel stejné. Do vody vás taky může dostat „sumec“, který do vás v podobě neviděného kamene či kmene pod hladinou drcne, člun zastaví, ale vy letíte dál po hlavě. Jinak je bullboat celkem nepotopitelný a člověk jde ke dnu jen v případě, že dopustí, aby se mu přes borty převalilo větší množství vody.

Pokud sedíte ve člunu sami a pádlujete klasickým způsobem, umožní vám plavba kompletní panoramatický výhled z téhož místa, dokud se vám nezačne

točit hlava. Při pádlování v páru se už dokonce trochu pohnete. Ale pomalu. Na každé plavbě se opakují příhody, při kterých míváme rybáře na břehu, kteří se ohromně diví, že zhruba po hodině plavby jsme stále nejen na dohled, ale i na doslech. Obeplování meandrů je kapitolou samo o sobě. Takže záleží na tom, jak rychle voda teče. Pokud patří říčka, po které plujete, k línějším, může se stát, že hodinový úsek na vodě ujete po břehu během pěti minut. No, není to kouzelné?

Historie českého bullboatingu

Zakladatel a guru českého bullboatingu je bezesporu Roman Konečný – Kony. Ten také uspořádal v červnu roku 2007 kurz stavby tohoto plavidla na tábořišti pod Orlickou přehradou².

O dvě neděle dříve smočil na říčce Bílce bullboat své ochlupení v českých vodách vůbec poprvé. Následovala plavba po Botiči od Hostivařské přehrady do Kloboučnické ulice, kterou jsem provedl s kamarády Vojtou Horálkem a Mikulášem Kodymem³.

Prvním vícedenním putováním byla plavba po Radbuze v roce 2009, kde vznikl spolek „Stará pádla“. Členy spolku se stali všichni, kteří pluli celou trasu a přidali se i další rok. Člen spolku má právo nosit spolkovou čapku s kachním perem za každou vícedenní plavbu. Může se stát náčelníkem plavby, což znamená, že vybírá tok, který se bude splouvat, hledá tábořiště a pátrá po místech s pitnou vodou. Člen spolku by měl ostatním jít příkladem ve stylovosti své výbavy.

Od vzniku spolku jsme zkusili také jízdu v zimě, kdy jsme si prosekávali cestu v ledu, nebo časně jarní plavbu po horním toku Svratky (kvůli zimě nestylově v neoprenech). Spoustu pěkných říček je možné splouvat brzy zjara při jarním tání nebo po velkých deštích. Najít vhodný tok na léto už není tak jednoduché, je třeba vybírat řeku s dostatkem vody a zároveň trochu pohyblivou. A řeku přeplněnou klasickými vodáky by oproti kanoi či raftu pomalejší bullboat definitivně ucpal. Dalšími bullboatem pokořenými toky (či jejich částmi) se tedy staly Mže, Kosí potok, Divoká Orlice, Jizera, Sázava, Ploučnice a Morava.

Odměnou za bullboatovou dřinu je splnutí s okolím s minimální výbavou, kterou si většinou sami vyrobíte. Tento opojný pocit, který jsem intenzivně zažíval při prvních objevných návštěvách světa táboření v týpí, je umocněn o rozměr pohybu, putování, plynutí. Mezi nejkrásnější okamžiky patří momenty,

popadali. Mořským pannám to dodávalo ještě větší zápal, nepouštěly nás ze svého zajetí a vymýšlely čím dál větší skopičiny. K tomu, abychom je zahnali, jsme neměli ani pádlo, ani klacek, ani nic jiného, co bychom mohli použít k sebeobraně. Naše pocity bezmezného obdivu se rychle změnil v rozmrzelost, zvláště když jsme si všimli, že úplně vytlačily naši původní průvodkyni, která nás měla bezpečně převézt na druhý břeh řeky. Ty malé ďáblice nás po všem tom vyvádění dostaly do situace, že jsme museli prokázat celou svoji toleranci a dobrou vůli. Uprostřed řeky jsme koneckonců ani neměli jinou možnost, než naši porážku uznat. Naštěstí jsme měli po kapsách několik malých šidel a pár šňůr s navlečenými korálky, které jsem pak navlékal na nastavené jemné krky našich pohledných únoskyň. To je uchlácholilo a všechny společně pak plavaly a táhly naše plavidlo k místu na břehu, které jsme jim ukázali až do vody mělké tak, kde dosáhly nohama na dno. Strkaly nás před sebou na mělčinu, musely se při tom krčit, aby byly co nejvíce ponořené ve vodě, neboť byly vzdor tomu všemu předchozímu povyku stydlivé. Nakonec do nás naposled štouchly a se smíchem naskákaly zpátky do vody. Nechaly nás tam uváznout na bahně. Chvilí jsme přemítali, jak se nenamočit, ale nic nás nenapadlo a zbytek jsme probrodili vodou a bahnem do půli stehy. Mokří jsme pak pokračovali do vesnice, pryč od našich roz dováděných mučitelek a mimo dohled pobřežních posměváčků.

George Catlin: LETTERS AND NOTES ON THE MANNERS, CUSTOMS, AND CONDITIONS OF NORTH AMERICAN INDIANS, dopis č. 24, 1832

Zátěžová zkouška na Radbuze 2009.

Na soutoku jsme si vyrobili kanoe z bizoních kůží. Na každou kanoi jsme sešili dvě kůže a napjali je na rám podobný Mackinawskému člunu. Do jedné kanoe se vešli tři muži, asi šedesát ocelových bobřích pastí, pět set bobřích kůží, zbraně, munice a pár běžných drobností. Po řece dolů nás vyrazilo devět a během dvou dnů pohodlné plavby jsme dorazili ke Clarkově řece, kde na nás čekaly lodě se zásobami.

Thomas James: Three Years Among the Indians and the Mexicans. 1810

kdy pozorujete v naprostém klidu svého plavidla stromy kolem řeky a modrou oblohu s bílými oblaky a jejich odlesk ve vodní hladině. Při jedné plavbě jsme se setkali s párem srnek, které skočily do řeky v místě poměrně silného proudu a velké hloubky. Srny plavaly usilovně na druhý břeh a byly jistě zaskočeny podivným chlupatým tvorem s dvěma hlavami, který jim tiše plul vstříc. Byly na dosah. Tento moment si budu dlouho pamatovat a srnky asi také.

Výbava na plavbu

Spaní Na vícedenní putování potřebujete mít něco na spaní. Pro dva plavce obvykle tuto nezbytnost vyřeší dvě až tři vlněné deky. Jedna na zem a další na sebe. Při plavbě více bullboatů se věci sdílí. Potřeba je plachta na zem a další na přístřezech. Do nich se zabalí vlněné deky a rezervní oblečení, pečlivě se stáhnou a zavážou. Celý balík pak vkládáme do pytle od týpí. Tento výsledný žok následně tvoří pohodlnou sedací plochu v člunu.

Jídlo K uchování pitné vody se nám poměrně osvědčily voskované tykve kalabasy. Jelikož jde většinou o vlastní výpěstky, nestihnou během kratší vegetační doby v našich podmínkách dost ztloustnout, a tak se přistupuje k vnitřnímu vyvoskování. I přesto jsou po několikadenním putování vodou změkklé a často dojde k jejich poškození. Jde tedy o spotřební materiál a vyplatí se mít nějaké rezervní v zásobě a případně je střídat.

Vaří se tak zvaná „stylovka“, tedy pokrmy připravené ze surovin. Nenáročné na přípravu jsou brambory na loupačku vařené v říční vodě (když je málo té pitné), rýže doplněná ovsuchou a kukuřicí je další osvědčený pokrm. Během plavby slouží jako zdroj energie klobásky, pokud možno domácí výroby a různé druhy placek. Na žádné plavbě nemůže chybět obligátní Mitahův ondatří pytlík skrývající „Ferrero Indoše“, tedy všelijaké sušené plody a sušené maso nebo pemikanové koule. Ryby mohou být také vhodným zpestřením jídelníčku.

Oděv Základem je bederní rouška a případně košile. Ženy nosí volné látkové šaty. Obutí se nejčastěji řeší bosou nohou. Pokud plavba probíhá spíše stylem vodní turistiky, tedy chůzí v mělkém korytě, kde není dost vody pro plavbu, vyplatí se chodidla chránit. Používáme běžné mokasíny, které se ale po namočení roztáhnou a stanou se kluzkými. Vyzkoušel jsem i sandály pletené ze smrkových kořínků. Vydržely mi dvě putování, takže ty mohou být řešením. Pokrývku hlavy lze pojmout různě. Od jednoduchého šátku, přes rawhidové kšilty a čapky po různé klobouky. Kromě ochrany před sluncem pomůžou před deštěm a částečně ochrání při průjezdu skrze zarostlé koryto zvané „zelené peklo“.

*Lukáš Schorný – Wasúpi, Walden
Foto: autor a Tomáš Vodička*

- 1) http://tibet.prm.ox.ac.uk/photo_BMR.86.1.70.1.html
- 2) <http://indiancorral.cz/cz/index.php?a=navody/vyroba-bullboatu-snadno-a-rychle>
- 3) <http://old.hydomagazin.cz/clanek.asp?id=1231>

výběr z odkazů, kde lze nalézt informace o bullboatu:

en.wikipedia.org/wiki/Bull_Boat
www.lewis-clark.org/content/content-article.asp?ArticleID=1002
digitalgallery.nypl.org
<http://www.digitalhorizonsonline.org/u/?uw-ndshs,5803>

V r. 1806 se výprava Lewise a Clarka vracela konečně domů. Clarkova skupina se rozhodla, že pojedou dolů po Missouri na lodích. Zbývajících dvacet čtyři koní prodají. K tomuto úkolu vybral Clark seržanta Pryora a vojína Shannona, Windsora a Halla, aby vzali stádo koní z míst, kde dnes stojí město Billings v Montaně, a hnali ho k mandanským vesnicím na Missouri. Tam jich měli pár prodat nebo zanechat pro potřeby výpravy, až tam dorazí, a zbytek prodat ve Ft. Assiniboine (dnes v Manitobě v Kanadě), kde operoval obchodník Hugh Heney. Jenomže Pryor měl smůlu, hned druhé noci mu všechny koně ukradli Indiáni, pravděpodobně Vrány. Nezbylo mu tedy, než se nějak vrátit ke zbytku výpravy s neradostnou zprávou. U řeky Yellowstone si Pryor s přáteli postavili dva bullboaty „po způsobu Mandanů a Arikarů“ o průměru asi 2,2 m, hluboké 40 cm, s patnácti žebry. Splutí se už odehrávalo bez dalších obtíží a skupinka dohнала hlavní výpravu za dva týdny na Missouri 8. srpna. Bullboaty pak cestovaly s výpravou jedoucí na vydlabaných dřevěných lodích až do 12. srpna, kdy se jeden z bullboatů napíchnul na větev a roztrhl se. Snažili se trhlinu opravit, ale voda dál prosakovala, tak oba čluny nechali večer na břehu a dál pokračovali bez nich.

Deníky Lewise a Clarka, 1806

Kemp na Radbuze 2009.

Barvínek

Lužnický vodník Barvínek si nežil špatně, i když jeho živnost měla do kvetoucí hodně daleko. V létě zametal řeku, sušil si řasy na sluníčku a ve volném čase chodil na ryby, v zimě spal. Časem si zašel do hospody a sem tam vyhrál nějakou tu sázku, když dokázal určit na centilitr přesně, kolik vody nalil hostinský do piva.

Jinak to byl dobrák k pohledání a ke svému jedinému hrníčku přišel vlastně nešťastnou náhodou. To mu ve čtyřiačtyřicátém, akorát na Dušičky, spadl pod jez nějaký opilec. Barvínek mu honem běžel pomoci, ale chlapík se s ním začal prát a Barvínek ho v tom zmatku podržel pod vodou poněkud déle, než bylo zdrávo.

Chlap měl moc hezký pohřeb, ale po válce se přišlo na to, že to byl místní důvěrník gestapa a celé povodí přišlo Barvínkovi poděkovat. Okresní výbor Svazu protifašistických bojovníků ho dokonce navrhl na medaili, ale on si pro ni, trouba, ani nepřišel.

Tak si žil celkem spokojeně až do onoho dne, kdy vylezl na jaře z bahna a zjistil, že je všechno jinak. Že zaspal nejenom zimu, ale celou epochu.

Barvínkovi čilejší kolegové úspěšně zprivatizovali okolní rybníky, shodili zelené fráchky a navlíkli se do fialových sak a bílých ponožek. Pohybovali se zásadně poklusem a v běhu hulákali do mobilních telefonů nesrozumitelná slova jako „franšíza, alokace akciových kursů, diskont“ nebo dokonce „tak jim vrazte milion a bude vymalováno!“

Barvínek neměl tušení, co je to diskont, a o malování se bláhově domníval, že by ho zvládl laciněji.

Horší ale bylo, že se zelenými fráchky odložili kamarádi i kamarádství. Nakonec z celé řady přátel zbyl Barvínkovi jediný, třeboňský upír Ferda, a to, jak se mělo ukázat, nebyla právě ta nevhodnější společnost.

Ferda se také cítil osamělý, zvláště od té doby, co se s ním rozešla Bílá paní. Zrestituovala zámek a Ferda jí nebyl dost nóbl. Krom toho podnikala v mlíku a Ferda trpěl po mlíku strašlivými kocovinami.

Jednou si spolu kamarádi vyrazili na pivo.

V lokále řvala televize, na Nově dávali erotický thriller, a Ferdu to tak zaujalo, že přetáhl večerku. O půlnoci mu vyrostly špičáky do neuvěřitelné délky a Ferda leknutím prokousl půllitr.

V následujících sekundách překonali hosté všechny rekordy v rychlosti opuštění hospody.

Byl z toho ovšem malér, protože Ferda s Barvínkem za ně museli zatáhnout útratu. Měli při tom s bídou na svá dvě piva a hostinský Breburda tvrdošijně odmítal uznat za platnou měnu rybí šupiny, byť by se mu do rána změnily v dukáty, a neobměkčila ho ani Ferdova Jánského plaketa za sto bezplatných odběrů krve.

Po tomhle trapasu chodil Barvínek raději všude sám a bylo mu smutno. Sám a sám sedával na navigaci, kouřil orobinec a divil se, jak může někdo dávat přednost před takovouhle dobrotou marlborkám,

zvláště při dnešních cenách. Ne že by tam na hrázi neměl společnost, ale jistě uznáte, že s takovými kapry nebo ploticemi si jeden nepokecá, i když je to náhodou vodník.

Až jednou. K Barvínkovu jezu se přihnala kánoj, kormidelník hmátl vpravo, hmátl vlevo, háček vyvířil a už tam byli.

„Jedou blbě,“ pomyslel si Barvínek a přesně v okamžiku, kdy v duchu dělal háček „ě“, se ozvalo zapraskání a do kanoe nakoukl dírou ve dně šutr. Posádka vyletěla jak vystřelená z praku a zmizela ve vzpěněné vodě.

Barvínek zareagoval bleskově. Sjel do vody, udělal dvě tempa a už vynášel háčka na břeh. Dívka byla v bezvědomí. Barvínek ji složil do trávy a pokoušel se o umělé dýchání.

Jenomže pak se vynořil z vody kormidelník. Asi se mu něco nezdálo na způsobu, jakým Barvínek dýchal z úst do úst, protože se po něm ohnal pádlem a zařval – „Vodprejskni!“ a ještě něco velice neslušného.

V Barvínkovi to vzteky jen zabublalo. Všechna nahromaděná zlost a hořkost v něm vzkypěly a musely ven, takže než byste řekli „potěr“, letěl kormidelník zpátky pod jez.

Právě v té chvíli se dívka probrala. Posadila se, zhluboka vzdychla a procítěně pravila:

„Tak takovýho vola jsem neviděla jaktěživ! To mě celou cestu lakoval, jakej není machr, a pak nás málem zabije na první šlajsně, kterou by projel i kojenec ve vaničce!“

„Se ví,“ přisadil si Barvínek pomstychtivě, „já to viděl. A stačilo to ulomit doleva, vždyť je tam jazyk jak kráva!“

„Ty tomu rozumíš?“

„No, trochu,“ připustil Barvínek skromně, „ale tahle šlajсна, to nic není. Takový Dráčov, to je mazec! Tam už se rozbilo lodí! Tam musíš napřed doprava, k tomu slizkýmu šutru, a pak rovnou dolů. To jsem sjel snad desetkrát.“

Na okamžik zauvažoval, má-li přiznat, že to sjížděl jen po zadku, ale pak si řekl, že mluvit o něčem takovém před dámou by nebylo vhodné.

Podíval se na dívku, co tomu říká, a jen se zajíkl. Beznadějně utonul v modré hlubině jejích očí. V rozpacích odkašlal a mohutně odplivl. Náhodou trefil kormidelníka, hrabajícího se z vody, přímo mezi oči a srazil ho tím zpátky pod hladinu.

Modrá kukadla zářila nadšením.

„To je super! A... vzal bys mě někdy s sebou?“ a z modravých hlubin vystřelil na Barvínka pohled, kvůli jakému se chlapi vydávali na křížové výpravy, lítali balonem přes Atlantik, anebo se dokonce denně holili.

Barvínek měl poprvé v životě vyschlo v ústech, ale nebyl to špatný pocit. Statečně přikývl a srdce se mu rozbušilo tak, že to muselo být slyšet až na Soběslavskou věž.

Co následovalo, označila by za sexuální harašení i totálně frigidní Němka.

A tak se stal z Barvínka vodák.

Sehnat loď a výstroj nebyl problém, problémy nastávaly až později, když ho potkávali původní majitelé. A pak musel ještě zvládnout pár maličkostí, kterými se vodák liší od běžného Homo sapiens. Naučil se číst vodu, přitáhnout, ulomit a odkopnout, vzít kontra, udělat se v peřeji, ve šlajsně a na voleji. Zjistil, jaký je rozdíl mezi lihem suchým neboli pevným, denaturovaným a konzumním. Pochopil, že stan se staví na suchém místě, ale suchým tábořištěm, nazvaným tak podle vzdálenosti od hospody, se pravověrný vodák vyhýbá. Došlo mu, že kilometrůž je sice zajímavé čtení, ale listovat v ní uprostřed retardéru je nebetyčná blbost. A když se ještě naučil navlíkat špricku – což není nic neslušného – a dozvěděl se, co je to souloď, kdy se soulodí a proč, splnil všechny podmínky, aby se z něj stal opravdovský Vodák s velkým „V“.

Dnes je Barvínek nekorunovaným králem Lužnice a všech jejích splavných i nesplavných přítoků.

Poznáte ho snadno. Z dálky to vypadá, jako by byl v lodi sám, ale zblízka uvidíte, že na předku lodi leží něco nádherného, opáleného do bronzova. Nad úroveň bortů se přitom zvedají jen dva báječné kopečky v červených, modrých nebo duhových plavkách a někdy i bez nich, takže kolemjedoucí kormidelníci ztrácejí směr i soudnost a zvrhávají se při sebemenším náznaku peřeji.

Večer ovšem narazíte na Barvínka spíš na pivo než na vodě. Sedí uprostřed bezva party a jeho rozježené vousy metají do záře půllitrů zelenavé pablesky. Někdy si i zazpívá, ale na kytaru nehraje – vadí mu plovací blány.

A vedle něj se třpytí vodopád zlatě zrzavých vlasů a modrá kukadla... ale to už jsem vlastně říkal.

Tomáš Daněk

Během naší plavby se nic mimořádného nestalo

„Tobě nestačí, že si ze mě věčně děláš srandu, ty si ze mě musíš dělat rovnou i jedno velký pozadí, co?“ pokýval jsem smutně hlavou, ale na provinilého Hopáka jsem se přitom nedíval, protože mou pozornost přitahovalo plavidlo, které bylo křížencem indiánské kánoe a záplatovaného kabátu skalpovaného trappera Sama Hawkinse a které do finální podoby dotvaroval vzteklej a hlavně velké vodní had za vydatné pomoci šíleného lakýrníka.

Zdvihl jsem tu parodii na vodáckou loď za jeden konec, podařilo se mi to až na druhý pokus. Vrstvy dřeva a laminátu vážily jako náhrobní kámen.

„Přeci jsi říkal, že na nafukovací kánoi nepojedeš ani omylem,“ pípнул Hopák.

„A já pak už nikdy žádnou pořádnou loď neměl...“

Tuhle mi půjčil starej Hruška.“

Zlost mě pomalu přešla. Nikdo z nás dvou od té doby neměl svoji loď.

Vlastně za to, že jedeme po tolika letech řeku, může naše vzájemné hecování; že dnes už jsme o kousek dál než tehdy a naše životy jsou taky jinde.

Tehdy se jezdilo po řekách, při kterých ještě nebyly půjčovny a vodákům nepřekážely nekonečné řady plastických žlutých banánů v podobě kánoí plných rozřvaných posádek a v kempech se neztrácely věci. A pokud jo, tak jen vzácně. Po Listopadu se nám nabídly řeky v Rakousku a třeba i ve Skandinávii. Naši oblíbenou větu, že „během plavby se nic mimořádného nestalo, tedy až na...“ (vzápětí

nastalo dlouhé vyjmenovávání všech možných taškařic i průserů, které nás v předešlých dnech potkaly) jsme teď mohli používat, kde se nám zachtělo.

Pak přišel Frank s tím že viděl fotky kaňonu kolem jakési řeky Tary v Černé Hoře, a že něco takového prostě musíme jet, a tak jsme se tam rozjeli. Tara však byla dál, než jsme čekali. Nikdy jsme k ní už neměli dojet. Stačil náraz na silnici, okamžik hrůzy a pak bolest fyzická a dlouhé nic...

Hopák vyfasoval invalidní důchod, já na půl roku berle a do občanky zápis, že jsem vdovec. Po necelém roce manželství. Časem jsem zjistil, že v pravé noze jsem dost dobřej v předpovídání změn počasí, a že víc než zlomené kosti bolí úplně něco jiného...

Pokud jde o současnou loď, co se dá dělat, dovolená je jen jedna, což je fakt, kterou profesionální důchodce Hopák nikdy nepochopí, a tak jsme tu nesmyslnou věc vysadili na střechu auta, pořádně ji přivázali a jeli na vodu.

Otavu jsme v minulosti nikdy nejeli, proč, sám nevím. Ale každá řeka má svůj čas a trpělivě si počká na svého vodáka.

Kemp v Sušici byl hlučný, navíc mě v noci budil a otravoval halogen, svítící na vyskládané dřevo vedle pily, ale ráno bylo příjemné. Za svítání jsem sešel k řece, vlnka mi olízla prsty u nohou. Bílé slunce šplhalo vzhůru a snažilo se rozehnat ranní mlhu. Všude ticho. Konečně.

Po snídani jsme uchopili loď a za velkého úsilí ji dotáhli k vodě. Loď si hned získala obdivovatele, přestali se věnovat svým obyčejným plavidlům a houfovali se u naší mršiny.

Pábitel Hopák byl ve svém živlu, rozvinul do dálky běhouny své fantazie. Ukládal jsem do lodi náklad a na půl ucha vnímal kecy, že naše plavidlo má za sebou prvosjezdy všech českých velkých řek, kdy ji kormidloval sám velký Rössler-Ořovský, první nefalšovaný vodák na našich řekách.

Obecenstvo uznale hučelo a se zájmem sledovalo naše přípravy k vyplutí.

Ještě si stříhnout kámen, nůžky, papír a paráda, dnes jsem kormidelníkem já. Sedám si do lodě a dostavuje se známá natěšenost na vodní cestu. Držím pádlem balanc, Hopák si sedá na své háčkovské místo a...

Stále držím pádlo, jenže přitom sedím po krk ve vodě. Hopák je na tom stejně. Nějak se nám to holt zvrtilo. Kánoe je dnem vzhůru a na břehu se svíjí smíchy tlupa cizích vodáků. Šok a leknutí se zvolna odpařují, začínám pomalu vnímat okolní svět. Nestojí za moc. Jsme smutní klauni, blbci se nám chechtají. U opasku mám švýcarský armádní nůž ze švédské oceli, ale nebudu Hopáka zatím zabíjet, stejně bych se v něm krve nedořežal. Stoupáme si, vodu máme po stehna, mlčky obracíme loď, snažíme se neslyšet desítky pepných komentářů, opatrně sedáme do lodi.

Plujeme sice po proudu, ale nejen pohyb, ale snad i nadechnutí nebezpečně rozkolíbává loď k hranici převrnutí.

Plavba k Rábí nebyla dlouhá, ale měla osm vynucených přestávek. Osmé cvaknutí dovršilo naši stoupající podrážděnost a rodící se nepřátelství. Mlčky jsme v kempu pod Rábím postavili stan a vytáhli loď na břeh. Hopák si šel koupit cigarety a pak jsme seděli před stanem a koukali znechuceně na ten náš plovoucí nesmysl.

„Tak co?“ ozval jsem se. „Mám dojít těch devět kiláků zpátky pro auto?“

„Ne,“ tiše kapitulaci odmítl Hopák. „Jednou jsme tady a máme loď a na tý lodi pojedeme až do konce.“

„A co když se mi nebude chtít?“

„Ale bude se ti chtít, zítra jsem kormidelníkem já.“

Další dny byly galeje, utrpení a křížová plavba v jednom akčním balení dohromady. Ale učili jsme se tu mrchu ovládat a začínali jsme být dobří. Zvykli jsme

si dokonce i na svalovou horečku, která přichází po dlouhém dni, kdy je tělo stále napnuté a vyvažuje jakékoli zhoupnutí. Zvykli jsme si na popularitu, která se s námi i před námi táhla po řece a povznesli jsme se na uvítací výbory čekajících vodáků u hospůdek, kde jsme se stavovali svlažit vyprahlá hrdla. A hlavně jsme si zvykli na neustálé koupání a tahání věcí z vody.

Čtvrtý den jsme se cvakli už jen jednou. Já šel pod vodu celej a z Hopáka zůstaly suchý jen dva prsty na ruce. Což bylo dobře, neboť v nich držel zapálenou cigaretu. Vytáhli jsme loď na břeh, pochytili věci, Hopák pomalu dokuřoval a společně jsme usychali na sluníčku.

„Budeme jí říkat Kejvej,“ pronesl tiše. „Je to dobré jméno,“ potvrdil si vzápětí svoje kmotrovství a típl vajgl.

Vytáhl jsem litrovku Božkova, otevřel láhev a trochu té životodárné tekutiny vyžil na Kejvej.

„Jo, tohle jméno na ní přesně pasuje,“ přikývl jsem a zatroubil na láhev jako na zlatou trumpetu.

Možná je to k neuvěření, ale od té chvíle rumem pokřtěná Kejvej poslouchala jako vycepaný psík a my jsme si konečně naplno užívali řeku.

Pohodový den pomalu končil, slunce se začínalo klonit k obzoru a na pravoboku se jako na zavalanou objevila malá loučka a za ní les.

Přirážíme ke břehu. Na louce se už táboří a Kejvej samozřejmě budí zaslouženou pozornost. Ale protože jsme už zvyklí na popularitu, děláme jakoby nic a stavíme stan. Teprve potom se jdeme seznamovat.

Parta tábořící na louce nebyla ani tak partou, jako rodinným klanem. Patriarcha, matka rodu, starší a mladší dcera, do klanu byl přizván i nápadník jedné z dcer.

Naše seznamování se nijak neprotáhlo, protože prudká letní sprška nás zahнала do stanů, ale druhý den jsme jeli společně a docela zvesela. Trochu mě začaly znervózňovat pohledy jedné z dcer s krásným vodáckým jménem Kačenka. Nejsem nijak vztahovačný, když se na mě hezká ženská podívá, nemívám hned pocit, že se mi s prominutím cpe do postele, ale tady jsem Kačenčin zájem začal opravdu vnímat. Kačenčina zájmu si všiml i Hopák, který potichu leč důrazně podotkl, že nehodlá zase za kuropění opouštět tábořiště a vydávat se na osamocenou plavbu mlžnou ranní řekou.

Narážel na starý příběh, kdy byl na lodi s Leem, kterému se jedné noci podařilo na Vltavě ulovit sexuální skalp jakési přítulné pionýrky z vodáckého oddílu. Sranda nastala ve chvíli, když zjistil, že nejde o praktikantku, ale opravdu o pionýrku a že jí je teprve čtrnáct. Z šoku nad tím prozřením vykopal háčka Hopáka ze spacáku, donutil ho nalézt do lodě a po anglicku zmizet. Po zbytek plavby si před odílem nezletilých museli udržovat bezpečný náskok.

Pozdě odpoledne nám do plavby opět vstoupila louka, tak akorát. Nebyl na ní nikdo, dokonce ani cedule o zákazu táboření na soukromém pozemku.

Dalším bonusem byl až příliš krásný večer u společného ohně. Naše plavbou těžce zkoušená kytara našla další dvě kamarádky. Přišlo mi to jako návrat do starých dob, kdy kytary zněly z každé lodě i louky, dostavila se nostalgie.

Chvilku jsem se kochal muzikou, chvilku pohledem na hvězdnatou oblohu a nasával vůni řeky a snažil se nezírat na Kačenku, protože zastávám názor, že normální dospělý chlap by neměl blbnout z holky, která by mohla být jeho dcerou, ale když začala hrát písně starší než ona a byly to ty samé, co jsme hráli tehdy i my, svalil jsem se na bok, podepřel si hlavu a kochal se pohledem i poslechem. Občas o mě štrejchla pohledem, který mi byl povědomý, jen jsem nemohl přijít na to, odkud ho znám, tedy, než spustila písničku o brize Ariel... A já si vzpomněl a vůbec to nebylo dobré.

Zase jsem měl před očima ten dávný večer, kdy jsem stál ve tmě, mimo zář ohně a díval se na profil krásné černovlasé holky hrající na kytaru píseň o brize jménem Ariel a věděl jsem, že jsem se právě zamiloval. Jenže připlula s jinou partou a nebyl jsem si jistý, jak moc si ji budou hlídat. Přišel ke mně Hopák, chvilku se vědoucne pochechtával, už se mu i trochu leskly oči a nakonec mě plácnul přes rameno slovy: „Ty vole, nebuď přece blbej, taková kočka a pořád po tobě koukala, když jsi ještě byl u ohně. Jdi do ní, přece ji nenecháš zejtra odplout. Já ji s tebou pak po řece honit nebudu. Dělej, neštvi mě, vole, nebo to s ní zkusím já!“

Hrozba zabrala, černovláska kupodivu taky a po čase mi Hopák šel za svědka na svatbu. Naše manželská kanoe měla na přídi hrdě napsané jméno Ariel, jen jsme tehdy ještě nevěděli, že díry do lodí neudělá jen přehlédnutý kámen v řece, ale

i v protisměru jedoucí kamion, ve kterém utahanej řidič zrovna usnul za volantem.

Najednou jsem neležel, ale seděl a bylo mi o dvacet let míň a už jsem věděl, odkud ten pohled znám. Kačenka dohrála a pak se na mě nečekaně podívala, a když viděla, jak se tvářím, bylo i v záři ohně poznat, jak zrudla a sklopila zrak zpátky ke zpěvníku a pak zase nesměle ke mně.

Byl jsem naprosto odvařenej. Vstal jsem, malátně došel k řece a zhluboka se nadechl, pohlédl vzhůru k noční obloze, na které se hvězdy najednou rozmazaly do jedné velké mlhoviny.

Po nějaké chvíli jsem vedle sebe ucítil pohyb, potom se ten někdo zastavil.

„Hele, já vlastně nemám ještě rozbaleno, tak můžeme cajky naházet do Kejve, dát si noční jízdu a cestou sprostě pokřikovat na rusalky, co ty na to?“ pronesl Hopák poněkud zastřeným hlasem.

Mlčel jsem, ale z mlhoviny se zase pomalu stávaly hvězdy a z louky byla slyšet další píseň. Řeka nám šplouchala u nohou a od Hopáka zavanula vůně rumu.

„No a pak tu ještě máme litrovku Božkova...“

Půlka z ní padla za vlast hned na místě a tu druhou jsme donesli k ohni.

Ráno jsme na řeku vyráželi jako první. Patriarcha klanu nám na rozloučenou napsal na útržek papíru mailovou adresu a věnoval ji Hopákovi s tím, že tak veselý brachy, co se tak přátelsky podělí o dobrý rum, musí ještě někdy vidět. To vše ukončeno kolektivním zalamováním palců a hubičkováním. Kačenka s úsměvem nastavila ústa a já ji lehce políbil na tvář. Byl už zase normální slunečný den a mezi ním a předešlou nocí uběhla strašná spousta času. Celých dvacet let.

Nasedli jsme, zvedli pádla na pozdrav a odpíchli se, znovu jsme se pustili po proudu. Ne však nadlouho, prvním volejem byla hladina Orlické přehrady. Dali jsme voraz a Hopák si zapálil cigaretu. Vítr, který mi foukal do zad, nejprve přinesl vůni cigára a pak hned zbytky spáleného útržku papírku.

Líně jsme pozorovali od sebe se vzdalující břehy a nechali se kolébat naší Kejvej, až Hopák náhle předpisově zahlásil: „Během naší plavby se nic mimořádného nestalo.“

Michael Antony – Tony, stráž LLM

Ilustrace: Tom Zvědělík

Kopřivová kaše z Balkánu

- 750 g kopřivových listů
- 80 g mouky
- 3 vejce
- 70 g ořechů
- máslo
- sůl

Listy několik minut vař, pak nech na cedníku trochu ochladnout. Mezitím si umel vlažské ořechy a rozmíchej mouku v trošce vody. Dej vařit tři vejce a nasekej kopřivy nadrobno. Vlož je do kastrolu, přidej ořechy, mouku, sůl a za stálého míchání deset minut vař. Polej máslem a poklad kolečky vařených vajec.

Z knihy Viktor Faktor, Kaše, Práh, Praha 2003 vybral a k velké spokojenosti účastníků TaMaLo vyzkoušel

Tomáš Jurkovič – Jerry, Drum bun.

Tuto část můžete po čárkované čáře odstříhnout a začít si skládat kartotéku plnou dobrých receptů a písniček. Uvařte si něco dobrého a přitom si krásně zapívejte.

Franta a pádlo

C **Ami**
R: Jedinej můj kamarád je pádlo dřevěný,
C **G** **C G7**
mám to pádlo pořád rád a kašlu na ženy.

Hudba i text:
Jaroslav Samson Lenk

C **G7**
1. Když Franta ztratil Madlu a zahnal trápení,
C
a zahnal trápení, a zahnal trápení,
G7
tak slíbil svému pádlu, že se s ním vození,
C
že se s ním vození, že se s ním vození.

2. Jak pádlo podal ruku,
vtom pádlo zaječí,
|: hned pádlo zaječí :|,
můj milej zlatej kluku,
mý štěstí největší,
|: mý štěstí největší. :|
R:

6. A ze sna volá: Madlo,
pojď ke mně zpátky zas,
|: pojď ke mně zpátky zas :|,
já nechci už to pádlo,
já chci tvůj zlatej vlas,
|: já chci tvůj zlatej vlas. :|
R:

3. To pádlo je mu věrný,
však zadkem nekrouťí,
|: zadkem nekrouťí :|,
že nemá voči černý,
se Franta kormoutí,
|: se Franta kormoutí. :|

7. Tu uronilo pádlo
tři slzy ze smoly,
|: tři slzy ze smoly :|,
a hned Frantovi spadlo do zelený vody,
|: do zelený vody. :|

4. Že neříká mu líbej,
to Frantu žere moc,
|: to Frantu žere moc :|,
je Franta z toho divnej
a nespí celou noc,
|: a nespí celou noc. :|
R:

8. Pro tvoje voči, Madlo, je
Franta mrtvej muž,
|: Franta mrtvej muž :|,
teď nemá už to pádlo, a ty fuč jsi už,
|: a ty fuč jsi už. :|

5. Když pluli řekou divou,
tak zmámil Frantu sen,
|: zmámil Frantu sen :|,
že viděl svoji milou
na břehu s ešusem,
|: na břehu s ešusem. :|

Tahle písnička je myslím jako stvořená pro divadelní zpracování. Zkuste to. Poslechnout si ji můžete na www.youtube.com

Šťastnou plavbu a veselé zpívání přeje

Iva Jurkovičová – Olowanteča, Drum bun
ilustrace: Tomáš Macek – Netopýr

Woodcraft ve světě

Protože se blíží letní mezinárodní setkání 2014 na Kosím potoce, oslovili jsme se stejnou sérií otázek několik zajímavých lidí, kteří mají ve světě blízko k woodcraftu. Chceme vám představit zajímavé lidi z různých koutů Země, které budete mít možnost v srpnu potkat.

The Israel Scouts

Z kterého kouta světa jste, jak je asi velká Vaše skupina?

Jsmo izraelští skauti. „The Israel Scouts“ je největším mládežnickým hnutím v naší zemi. Sdružuje více než 100 000 členů z celého Izraele. Coby skauti sdílíme s woodcrafterským hnutím mnoho společného, nicméně i tak to pro nás bude první opravdové setkání s woodcrafterskou organizací. V Izraeli žádné hnutí výslovně inspirované woodcraftem neexistuje.

Máte zprávy o nějakých podobně zaměřených skupinách/organizacích ve Vaší zemi? Spolupracujete s nimi?

Izraelští skauti se pouštějí do činností, které jsou woodcraftu v lecčem podobné, naše činnost se však zároveň dost liší, zejména proto, že skautské oddíly zde jsou hodně velké.

Jak se Vaše skupina/organizace dostala k woodcraftu?

Před několika měsíci vyslaly různé organizace pracující s dětmi a mládeží v naší zemi delegaci do České republiky. Tam jsme se poprvé dozvěděli o existenci Ligy lesní moudrosti. Když pak přijela stejná delegace z Čech do Izraele (viz časopis Woodcraft 4/2013, článek Terezy Chmelové – pozn. red.), chopil jsem se příležitosti blíže spolupracovat se zástupci Vaší organizace a vymysleli jsme, že bychom mohli zkusit navázat bližší kontakty a pustit se do společných projektů.

Co pro Vás woodcraft znamená, co vám dává, jak probíhá Vaše woodcrafterská činnost?

Letos v létě proběhne historicky vůbec první účast izraelských skautů na woodcrafterském táboření. Vybrali jsme 17 nejlepších skautských náčelníků z celé naší země. Vnímáme naši návštěvu jako možnost zkusit si tábořit ve Vašem stylu, naučit se nové

dovednosti, okoukat nové metody a vrátit se pak zpátky do Izraele bohatší o nové myšlenky a s velkou motivací a chutí k postupným změnám v našem hnutí.

Věřím, že naši skauti mohou ze společného táboření mnohé získat a zároveň obohatit i ostatní účastníky setkání.

Chystáte se přijet na mezinárodní táboření? Pokud ano, na co se nejvíc těšíte?

Těšíme se, že se naučíme nové věci, seznámíme se s prima lidmi a třeba položíme základy nové tradice vzájemného setkávání se. Chtěli bychom, aby to bylo tak skvělé, že příští rok bude úplně každý v celém Izraeli toužit navštívit Českou republiku a setkat se s Ligou lesní moudrosti!

Děkuji!

Dor Posner – náčelník pro mezinárodní výměny, The Israel Scouts
Z angličtiny přeložila K. Benešová
– Wičanhipi, Drum bun

Oheň v Americe a jeho reprodukce

Část čtvrtá

Irokézský pumpdrill z AMNH.

Vrtání korálků.

Rád bych napsal něco o původních způsobech rozdělování ohně v Severní a Jižní Americe. Nikdy jsem tam nebyl, abych viděl, jak to místní domorodci dělali. Proto mé články vychází pouze ze studia různých pramenů a z mých vlastních pokusů.

Z důvodů lepší čitelnosti článků budu místo slovního spojení způsob rozdělování ohně nebo metoda rozdělování ohně používat výraz *způsob* nebo *metoda*.

Existují zmínky o způsobech, které bych nazval kuriózními, ne obecně používanými. Těmito kuriozitami a troudy se chci na závěr své série ohnivých článků zabývat.

Ohňová pumpa – pumpdrill

Hned na úvod přikládám obrázek irokézské ohňové „pumpy“ z *American muzeum of natural history* (dále AMNH), aby bylo jasné, o co se jedná.

Tak jako se již v minulých dvou číslech popsaný handdrill a bowdrill používaly k zažehnutí ohně, tyto způsoby se také užívaly k vrtání otvorů do různých materiálů. Ke stejným účelům se užíval také pumpdrill, ten ale naopak častěji jako vrták. O vrtání mluvím proto, že technika vrtání a rozdělování ohně primitivním způsobem mají velmi mnoho společného. Je pravděpodobné, že od vrtání bylo vynalezeno rozněcování ohně, nebo naopak. Na snímku vrtá indián z kmene Zuni otvory do korálků z tyrkysu.

Pumpdrill k vrtání užívali inuité, indiáni z puebel na jihozápadu

severní Ameriky a ze severovýchodních lesů. V literatuře se často objevuje názor, že k rozdělování ohně byl používán pouze kmenem Onondaga z irokézské konfederace při svátku Bílého psa. Přesto jsem našel další zmínky o tom, že ho ke stejnému účelu používali i Delawarové (Lenape), inuité v okolí Port Clarence (Kinugumiu), a když trochu odbočím východně přes Beringovu úžinu, tak také Čukčové.

L. H. Morgan¹ popisuje, jak zažehali oheň pumpdrillem Onondagové:

„Pumpdrill zvaný *Da-ya-yä-dä-gä-neä-tä* je starý indiánský vynález... Skládá se z kolmé tyče (svídk) asi čtyři

stopy dlouhé o průměru jeden palec (asi 120 x 2,5 cm). Ve spodní části svídku je upevněn malý disk, který udržuje setrvačnost. V zářezu na horním konci svídku je vložena tětva, která je upevněna k asi tři stopy dlouhému (cca 90 cm) luku. Spodní konec svídku spočívá na bloku suchého dřeva, vedle kterého leží malý kousek troudu. Když je vše připraveno, tětva se natočí rukou na svídk a lukem se tlačí směrem dolů. Tím se tětva odvíjí a otáčí svídkem. Setrvačností disku se tětva navine na svídk obráceným směrem a lukem se opět zatlačí dolů. Střídavé otáčení pokračuje tak dlouho, dokud na spodním konci svídku, kde se otáčí v bloku suchého dřeva, nevznikne jiskra. Podle intenzity tření vznikne jiskra za okamžik a zažehne troudu, který je rozfoukán do plamene“.

M. R. Harrington² zachytil delawarský způsob užívání pumpdrillu:

„První noc je zažehnut oheň, čistý a neposkvrněný zápalkami bílého muže. Dělá se to principem pumpdrillu stejně jako v irokézských obřadech. Tento oheň se může používat jen ve svatyni a nikdo jej nesmí vynést ven a použít k jinému účelu... Těto noci je zapálen Nový oheň posvátným pumpdrillem zvaným *Tundai Wähenji Manitowuk* (česky *Ohňový vrták od Manitu*)“.

J. W. Van Stone³ popisuje způsob, jak používali pumpdrill inuité:

„Ohňový vrták typu pumpa má dvě pravouhlé části na dřevěné tyči. Spodní je připevněná a horní pohyblivá. Kus kroucené šlachy je přivázán k oběma koncům pohyblivé části a k vrcholu dřevěné tyče. Tato je roztáčena rychlým pohybem horní pravouhlé části směrem nahoru a dolů“.

Užívání pumpdrillu na Čukotce popsal Nordenskjöld takto⁴: „Vylepšená forma (firedrill) se skládá z kolmé kolíku, na jehož spodní

části je připevněn čokovitý kotouč. Ten slouží jako setrvačnick. Napříč kolíku je umístěno příčné provrtané dřevě, jež je upevněno k hornímu konci kolíku dvěma šlachami. Pohybem příčného dřeva nahoru a dolů se kolík rychle roztočí“.

Praktické pokusy

Nejsem první, kdo se pumpdrillem zabýval. Přesto jsem dlouho nevěděl, jak vyladit drobné, ale velmi důležité detaily. K dispozici jsem měl článek z amerického časopisu *Bulletin of primitive technology*, který pojednával o tomto zařízení, a pár fotografií z AMNH.

Postupně jsem vyrobil ohňové pumpy různých rozměrů i provedení, které perfektně fungovaly, ale vždy jen krátkou chvíli. Pak se v lůžku svídku zvýšilo tření do té míry, že se svídk zastavil, ač jsem se opíral do luku veškerou silou. Domníval jsem se, že bude asi chyba v setrvačnicku. Po vyzkoušení různých provedení a rozměrů setrvačnicku, se mi konečně podařilo roznícení žhavého uhlíku. Radost však byla předčasná. Při opakování pokusů jsem zjistil, že i s nářadím o kterém jsem byl přesvědčen, že je dobré, vše opět selhalo. Nakonec jsem usoudil, že setrvačnick na svídku asi prokluzuje. Pochopil jsem, proč je svídk na fotce z AMNH čtyřhranný.

Vyrobil jsem tedy novou pumpu a svídk opatřil v místě spojení se setrvačnickem čtyřhranem. Také jsem spodní část svídku udělal tak, aby se dala vyměňovat jeho špička. Vyřešil jsem tím zkracování svídku opotřebením. Na spodním konci je svídk rozříznut do kříže, omotan proti rozštěpení a řez rozšířený tak, aby šlo vložit náhradní špičku. Po jejím zasunutí do řezu celek pevně omotám provázkem. Masivní

setrvačnick je ve středu opatřen čtyřhranným otvorem. Otvor se lehce zužuje, aby setrvačnick lépe dosedl na čtyřhran svídku a vymezily se tak různé nepřesnosti vzniklé při ručním opracování. Nejlepší polohu obou částí jsem si označil zářezem, abych je sestavil vždy stejně. Rozměry poslední verze mé pumpy jsou následující: svídk délka 85 cm, průměr na vyměnitelné špičce 1,8 cm, setrvačnick průměr 16 cm, tloušťka 2,5 cm, luk délka 55 cm. Celé zařízení vypadá takto:

Můj poslední model ohňové pumpy.

Poté, co jsem si vyrobil tuto pumpu, zapalují oheň mnohem snáze. Daří se mi ho rozdělat i kombinací dřev, které jsem lukem či dlaněmi nebyl schopen roznístit. Nevýhodou zařízení je jeho velikost, ale k obřadním účelům je použitelná a zcela na místě. Ostatně pumpa popsaná Morganem je ještě větší, jak jsem již uvedl výše.

Stává se, že mám i s touto pumpou problémy oheň roznístit, a to tehdy, když je jamka v ohňovém prkénku (je stejného provedení jako třeba u bowdrillu) příliš hluboká a klade větší odpor. Pak sice odpor směrem dolů překonám

silou paží, ale setrvačnick již nesvede navinout tětivu na svídky zpět. Řešením by bylo možná vyrobit těžší setrvačnick, ale zatím to dělám tak, že horní část jamky v ohňovém prkénku rozšířím nožem nebo založím novou jamku. Praktický postup získání žhavého uhlíku byl popsán již dříve v historických odkazech.

Další dvě kuriózní metody popíšu jen teoreticky, neboť praktickými výsledky nemohu posloužit.

Ohnivý pluh – fire plow

Fireplow a jeho použití v Americe, popisují dále uvedení autoři^{5, 6, 7}. Fireplow používali Onondagové, Aleutové a Papagové. Překládám, co uvádí ve své knize F. W. Hodge⁵:

„Od Onondagů pochází také příklad ohnivého pluhu (fireplow) podobného tomu používanému v Polynésii. Dřevo se drží pod úhlem mezi dlaněmi a je třeno pohybem vpřed a vzad, čímž se vytvoří drážka, ve které dojde třením k zapálení. Existence této odlišné metody u jediného kmene v oblasti, kde se obvykle užívá obyčejný vrták, vede k domněnce, že se jedná o nedávné zavedení. Neexistuje jiná zmínka, že by se fireplow na západní polokouli používal jinde...“

Přesto O. Kotzebue⁶ uvádí tuto metodu u Aleutů:

„Kus měkkého dřeva je třen tvrdším, ostře zašpičatělým, až je v předchozím vytvořena drážka. Prach, který zde vzniká, slouží jako troud, a když tření

zesílí, dojde k zapálení vznikajícím teplem. Uhlík se rozfouká do připravené suché trávy“.

J. D. McGuire⁷ píše: „Papagové z Nového Mexika (...) dělají oheň pluzením. Dělá se to rychlým třením špičky dřeva vpřed a vzad v drážce jiného kusu dřeva“.

Zda uvěřit těmto svědectvím či nikoli, to ponechávám na úvaze čtenáře. Jak fireplow vypadá? Je to velmi jednoduché zařízení skládající se ze dvou dřevěných částí. Ohňové prkénko nebo prostý kus vhodného dřeva leží na zemi a je opatřen podélnou drážkou, která vzniká podélným třením zašpičatělého dřeva směrem vpřed a vzad. Druhý kus dřeva je držen oběma rukama v úhlu asi 45 stupňů. Dostatečně rychlým a vytrvalým třením obou dřev vzniká prach, který se hromadí na konci drážky. Zde také dojde k jeho vznícení, pokud je vše tak, jak má být. Pro představu, jak toto zařízení vypadá, příkládám obrázky z AMNH (dole). Pochází ale z Polynésie, protože žádný artefakt z Ameriky se mi nepodařilo najít.

Přirozeně jsem zkoušel oheň „takto jednoduše“ rozdělat také, ale zatím bez úspěchu. Domnívám se, že jsem neuspěl proto, že manipulace je fyzicky velmi náročná. Další potíž je v tom, že horký prach se musí hromadit na velmi malém prostoru v konci drážky. Je velmi obtížné si celou

hromádku nerozházet jediným neopatrným štouchem při rychlých pohybech ve stavu fyzického vyčerpání. Představu o tom, jak se takto dá rozdělat oheň, lze získat na webových stránkách <http://www.youtube.com/> Vypadá to velice snadno, když se člověk dívá na někoho, kdo to umí.

Breastdrill

Další neobvyklý způsob, který pochází z oblasti pamp Jižní Ameriky, se nazývá breastdrill.

V několika knihách jsem našel převzatou zmínku o této metodě, ale původní a dosti důvěryhodnou poskytl pan Ch. Darwin⁸. Popisuje zde své zážitky z cesty na lodi Beagle a mimo jiné také to, jak gaučové rozdělávají své ohně:

„...Gaučo na pampě používá jinou metodu. Vezme elastický proutek asi 18 palců dlouhý (cca 46 cm), jeden konec si opře o hrud a druhý konec, který je špičatý, do díry v kusu dřeva. Pak rychle otáčí prohnutým prutem, podobně jako truhlářským vrátkem“.

Příkládám obrázek, který ilustruje tuto metodu. Z vlastní praxe k tomu nemohu říci nic, neboť jsem ji ještě nevyzkoušel. Po neúspěších s jinými metodami jsem ještě nenalezl odvahu.

Gaučo rozněcuje oheň.

Oheň Sluncem

Že je možné zažehnout oheň pomocí slunečních paprsků, to ví asi každé dítě, už z hodin fyziky. Není ale příliš známé, že tak činili i obyvatelé Ameriky v dobách před setkáním s bělochy. Byli to indiáni z vyspělé civilizace Inků v dnešním Peru. Nalezl jsem záznam v knize, ve které Garcilaso de la Vega⁹ popisuje rozncení ohně pomocí Slunce, při příležitosti svátku Inti Raymi:

„Oheň pro oběť musel být nový, zažehnutý od Slunce, jak to oni tvrdili. Brali si na to velký náramek, zvaný Chípána, který je podobný jiným, jenž nosí Inkové na levém zápěstí. Ten k posvátnému účelu byl větší než ostatní, měl vyduté zrcadlo velké jako polovina pomeranče a velmi vyleštěné. Postavili to naproti Slunci a v určitém místě, kde vycházejí paprsky, dali trochu bavlny, která se za chvíli zapálila, protože je to přirozená věc. S tímto ohněm, zapáleným pomocí Slunce se spálila oběť a peko se všechno maso toho dne. Pak se ten oheň nesl do chrámu Slunce a do domů, kde byly panny. Tam ho udržovaly celý rok, a bylo špatné znamení, když zhasl.“

Pokud v předvečer, kdy se chystalo vše potřebné na oběť následujícího dne,

nesvítlo Slunce na zažehnutí nového ohně, udělali to se dvěma hůlkami. Tyto hůlky jsou tenké jako prst, dlouhé polovinu lokte a vzájemně s nimi vrtěli ...“

Praktické pokusy

Nepodařilo se mi zjistit, z jakého materiálu bylo zrcadlo, jimiž Inkové zapalovali svůj posvátný oheň. Podle množství zlatých předmětů, které se z jejich civilizace dochovaly, bych tipoval na zlato. Pokud by však někdo chtěl improvizovat, lze podobného výsledku docílit i jinými předměty, než je zlaté zrcadlo. Tyto pokusy již nebudou čisté z pohledu Living history, ale spíše z oblasti přežití. Následuje výčet věcí, kterými lze zapálit pomocí paprsků Slunce. Vše jsem osobně vyzkoušel s kladným výsledkem: brýle na čtení spojky, dalekohled, parabola od reflektoru, dno plechovky od různých nápojů, dno kartuše na plyn, kuchyňská naběračka. Dále předměty naplněné vodou: žárovka, PET lahev, číše na víno a nakonec čočka z ledu. Vše jsem osobně prověřil s kladným výsledkem. Domnívám se, že při troše fantazie by bylo možné najít i jiné předměty, vhodné

k tomuto účelu. Soustředěné sluneční paprsky nejraději zachytávám do troudu z houby zvané Troudnatec kopytovitý (*Fomes fomentarius*). Určitě se dá použít i jiný troud (Článek o nich vyjde v příštím čísle.)

Pozoroval jsem, že úspěch zapálení troudu závisí na velikosti čočky (větší je lepší) a jistě také na množství oblaků na obloze. I slabé zaclonění Slunce řasami zhoršuje podmínky. Horší podmínky k zapalování jsou také v zimě, kdy se Slunce pohybuje nízko nad obzorem. Za teoretickou podporu při pokusech s čočkami, děkuji tímto příteli Bennovi. Při zapalování Sluncem pohodlně sedím, troud položen v klíně, oběma rukama, které si opírám o stehna, držím paprsky soustřeďující předmět a snažím se o co nejmenší sluneční bod na troudu. Pokud jsou dobré podmínky, nemělo by být problémem dosáhnout kladného výsledku. Po zachycení jiskry do troudu následuje jeho rozfoukání do plamene. Postup je podobný jako u žhavého uhlíku vzniklého třením dřev a popsal jsem jej už dříve.

Albert Minář – Hrom, stráž LLM

Ohnivý pluh ze Šalamounových ostrovů.

Seznam použitých pramenů:

- MORGAN L. H., *League of Hodenosaune or Iroquois*, s. 446, New York 1904
- HARRINGTON M. R., *Religion and ceremonies of the Lenape*, s. 86, New York 1921
- VAN STONE J. W., *The Bruce Collection of Eskimo material culture ...*, s. 22, 87, Chicago 1976
- NORDENSKJÖLD A. E., *The voyage of the Vega*, s. 487, New York 1882
- HODGE F. W., *Handbook of American Indians north of Mexico, A – M*, s. 460, Washington 1907
- KOTZEBUE O., *A voyage of discovery... and Beering's straits v. 2*, s. 105, London 1821
- MC GUIRE J. D., *Pipes and smoking customs of the American aborigines*, s. 423, Washington 1899
- DARWIN CH., *Journal of researches into the natural history ...*, s. 409, London 1860
- GARCILASSO DE LA VEGA, *Primera parte de los comentarios reales*, s. 150, Lisboa 1609

Zelený deník

(Zápisky z let 1984–1994)

61) Český skauting obsahuje od doby svého vzniku hodně prvků Setonova woodcraftu a dlouhým dalším vývojem a díky řadě osobností získal hodně užitečných, cenných rysů české Lesní Moudrosti.

62) Luk je geniální pravěký vynález člověka. Shromáždí pomalu energii napínáním oblouku (oblúk = luk), aby jí pak naráz předal prudce vyvrstvenému šípů. Lze v tom vidět i podobnost: člověk též pomalu shromažďuje síly a zkušenosti, aby je pak – někdy naráz – napřel jediným směrem.

63) Chodil jsem občas s turisty na jejich „výpravy“. To se jde patnáct, dvacet i třicet kilometrů podle přesného plánu, podle barevných značek, od jednoho vlakového či autobusového spoje k druhému. Jistěže je to mnohem lepší než jen špacírovat po parcích nebo dokonce vysedávat po hospodách – ale vždy mi vadila nevíšimavost většiny turistů ke všem těm přírodním zajímavostem a krásám, které při svém pochodu míjejí. Nezastaví se na krásném místě v lese (nedovolí to časový plán), ale pak kolektivně vzdychají u zábradlí na oficiální vyhlídce. Tam naráz zdvihnou oči a konzumují krásy naší vlasti. Na holicích mají přibity odznaky atraktivních míst, v sešitku, kterému někdy říkají „Wanderbuch“ mají plno razítek na důkaz, že byli tam či onde, na klopách pak odznaky zdatnosti. Chodil jsem s nimi, protože

jejich autokar či zajištěné ubytování mi umožňovalo dostat se levněji a rychleji do zajímavých vzdálených míst. Chodil jsem s nimi, ale duševně i srdcem jsem byl vždy mimo ně...

64) Mluví-li o významu Lesní moudrosti, mám na mysli jeho filosofii, etiku i praxi. Sám bych kladl na první místo etiku, tedy všechny otázky mravní, které vystávají při kontaktu člověka s přírodou. Jiní – to budou praktičtí setonští woodcrafteri a mnozí skauti – budou z lesní moudrosti vyhledávat a vyzdvihovali především zálesáckou praxi, sloužící obratnému a moudrému životu v přírodě. A ti, kteří domýšlejí všechny důsledky člověkovy vztahu k přírodě, hledají příčiny mnoha jevů (hlavně těch hrozivých) a promýšlejí i možná řešení, ti vlastně promýšlejí filosofický půdorys celé věci.

65) Ne, nemyslím si, že všeobecné rozšíření hnutí lesní moudrosti by bylo nějakým všelékem pro churavějící lidstvo, pro dusící se a tonoucí svět. Ostatně trvale mizivý počet členů woodcrafterských hnutí ve světě (a těch je bohužel jen co by na prstech jedné ruky spočítal) naznačuje, že v dohledné době žádné rozšíření nehrozí.

Je zde však nabídka, je zde šance pro všechny slušné lidi se vztahem k přírodě, aby jistou přiměřenou formou návratu k přírodě (úplný návrat je dnes

prakticky nemožný), k jejím prapůvodním zákonům, se co nejvíce eticky vyrovnali s hrozivými problémy, které už zřetelně vystávají před lidstvem a před celou planetou. Je zde šance i výzva, postavit se na lepší stranu, přiřadit se k těm několik málo spravedlivým. Je třeba, aby se lidé dozvěděli, že taková nabídka, taková výzva zde je! Budou-li však onen krásný název „Lesní moudrost“, využívat a zneužívat skupinky bizarních zájmů, které např. z celé prapůvodní indiánské kultury budou imitovat jen trochu rituálů a vnějšího dekoru, je to medvědí služba jedinečné původní myšlenky.

66) V době mého skautského mládí bylo naším ideálem co nejčastěji moci rozdělávat v přírodě oheň – býval to zlatý hřeb a jakási pečeť zálesácky prožitého dne. Bylo důležité rozdělávat oheň rychle a správně a umět ho udržet za každého počasí.

Dnes musím smutně konstatovat, že z ekologických příčin je zde už doba, kdy bude důležité a správné umět v přírodě co nejvíc vystačit u ohně...

67) Je dobré co nejvíce chodit do přírody. Ale je lepší žít co nejvíce s přírodou. A vůbec nejlepší je žít jako příroda.

68) Teprve v stáří, když už zpravidla není dost sil ani času „před námi“, poznáváme rozsáhlost všeho, co by stálo za poznání...

Příroda! Jen studium mechů a trav – mělo-li být jen trochu podrobnější, zabralo by půl života – a co teprve studium a poznání hmyzu, ptáků, zvířat, květin, nerostů...

Šli jsme většinu života slepí a hluší ke všem těm přírodním jevům a krásám. Většinou neznáme ani jména rostlin, keřů, kamenů, po kterých šlapeme! Ale co víc a co hůř: nevíme nic – nebo takřka nic – o jejich smyslu ve světě, o jejich místě ve velkém Kruhu Života, o jejich možnostech pro nás lidi. A tak zůstává Lesní moudrost vlastně pořád jen Snem, ideálem, nikoliv plně osvojenou Moudrostí. Lesní moudrost je takto celoživotním nedokončeným úkolem.

69) Odkud začít, není-li zcela pozdě, s učněním se Lesní moudrosti? Především: i když jsme uspěchanou „cestou do stáří“ mnoho, velmi mnoho promeškali, zcela pozdě není nikdy. Zachytíme aspoň zlomek té velké nauky! A začneme hned: shýbneme se k první rostlince u cesty, k prvnímu terči lišejníku, k prvnímu kamenu, vydrolenému ze svahu. Teď. Hned. A potom už vždy a všude. (Max Švabinský, velký malíř a citlivý znalec přírody, napsal na okraj jedné své kresby: „Přírodu obdivuj vždy a všude“!)

70) Pobyt v přírodě může být jen pouhým „pobytem na čerstvém vzduchu“, ničím víc. Může se však stát něčím nesmírně významným pro člověka. Školou. Návratem. Zkouškou. Léčbou. Bohoslužbou...

Ladislav Rusek – Šaman

Co číst dětem, aby to bavilo i nás dospělé?

Knihovníkovi projde rukama spousta knih. Je to nekonečná řeka. Začíná nevinně jako pramínek výběru těch knížek co by se mohly líbit a dobře číst. Postupně se rozlévá do řeky nákupu a zpracování a končí v moři knihovních regálů. Dobrý čtenář ví, že knih vždy pouze přibývá. Ale kdo se v tom moři, co dnes vychází, má vyznat?

Třeba vám trochu pomůže následující výběr. Že je pro děti? A nejsme náhodou tak trochu dětmi celý život?

To je někdy zapeklitý oříšek. Kdo dětem čte, ví, že vybrat knížku tak, aby se líbila našim ratolestem, ale přitom dala něco i nám, je mnohdy těžká věc. Někdo to řeší tak, že čte to, co měl sám v dětství rád. Dělam to taky, ale to víte, naše děti jsou už jiná generace. Obecně klasické pohádky moc nefrčí, děti mají raději příběhy o svých vrstevnících nebo fantasy prostředí.

Ale jsou i knížky, které se můžou líbit i nám, co je svým dětem čteme. A nejen líbit, mohou nás obohatit a přimět k zamyšlení.

Gabriela Modřanská – Gábina, *Tussilago*
foto: Tomáš Macek – *Netopýr*

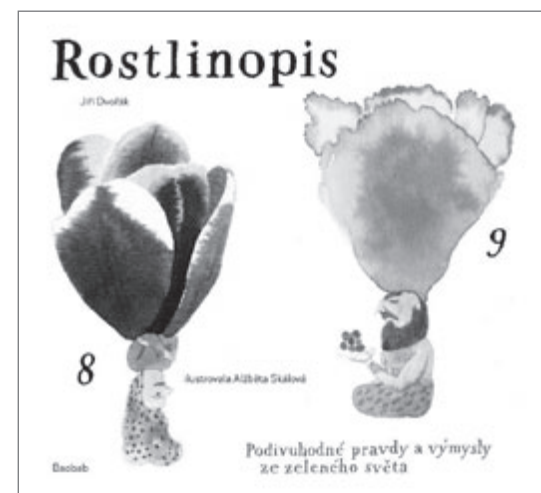

Já a svět, svět a já

Velké otázky pro malé filozofy, kteří hledají odpovědi na důležité otázky lidského života. Čtivým a humorným způsobem pomůže malým filozofům rozvíjet etické myšlení o následujících tématech: Dobré a špatné, Štěstí a neštěstí, Svoboda a nesvoboda, Život a smrt...

A nám velkým je dobrým vodítkem na všetečné dětské otázky. Otázky, které nám děti kladou obvykle v těch nejnevhodnějších situacích, a my při odpovědích často improvizujeme. Mnohdy jsou to otázky, na které my dospělí ani jednoznačnou odpověď neznáme nebo si s věkem přestáváme být jistí.

Vydal: Knižní klub, 2009

Rostlinopis

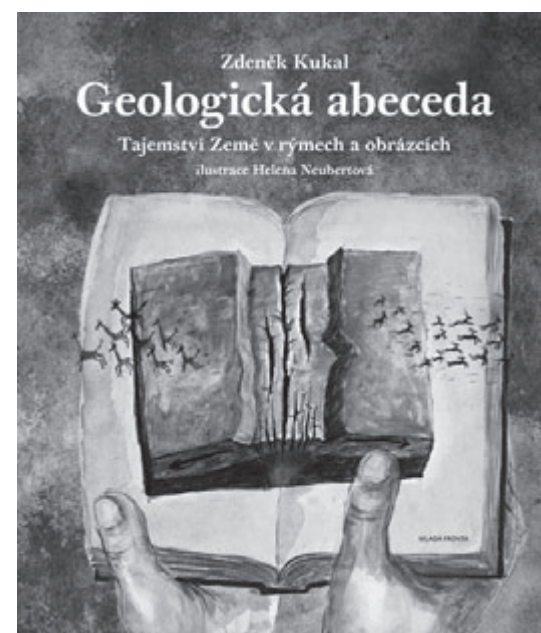
Knížka Jiřího Dvořáka je určena všem dětem, které se nespokojí s jednoduchým vysvětlením. Proč kopřiva žahá, musí mít kytky kořeny v zemi? Jaká byla první rostlina na světě, kdo vypěstoval mandarinku bez pecek? Také je to knížka, kterou mohou použít učitelé, když se jim děti nudí při hodině přírodopisu. Především je to ale knížka rodinná: malým dětem bude stačit hádanka, větší se začnou do příběhu s dobrým koncem a dospělí se budou divit, kolik toho nevěděli.

Vydal: Baobab, 2012

Jak daleko je slunce

Pohádková vyprávění od Ivana Klímy reagují na zvědavé dětské otázky o světě a jeho smyslu. Dětská „proč“ se proměňují v poetické texty, které poutavě i hravě pronikají do tajemných zákoutí lidské existence. Autor přístupným jazykem vysvětluje původ světla, cenu vzduchu, ale i důležitost přátelství a úcty k druhému člověku a k přírodě kolem nás. Číst můžete s dětmi, ale i bez. Jen tak pro sebe, občas je důležité připomenout si hodnoty věcí, které nám připadají obyčejné a samozřejmé. Ale je to opravdu tak?

Vydal: Portál, 2011

Geologická abeceda

„Proč jsou někde krajiny hornaté a jinde nížinné?“, „Proč někde země ropou přetéká a jinde jí není ani kapka?“, „Proč již nežijí ani trilobiti ani dinosauři ani mamuti?“. V geologické abecedě od Zdeňka Kukala zjistíte, že geologie nemusí být jenom věda, ale taky zábava a dobrodružství. Aby se vám odpovědi na vaše otázky dobře hledaly, jsou informace seřazené pěkně podle abecedy. Doporučuji pro děti od 10 let.

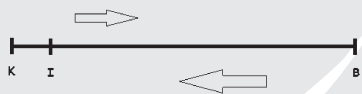
Vydala: Mladá fronta, 2010

Hry do vody

Je tu léto a s ním i tábor. Z vlastní zkušenosti vím, že při velkých vedrech jsou vodní hry velmi oblíbené a žádané. Tyto hry jsou vhodné do potoka/řeky s vodou po pas, rybníka nebo i bazénů.

Indiáni a krokodýli

Pomůcky: Bójka

Pravidla: Rozdělíte si skupinu dětí na polovinu. Jedna polovina budou indiáni (I) a druhá krokodýli (K). Každý tým si vybere jednoho zástupce (ideálně aby byli rychlostně vyrovnaní). Postaví se zástupce krokodýlů na start, asi dva metry před něj zástupce indiánů a dál od nich se postaví indiánů a dál od nich se postaví bójka (B), (př.: prázdná zavřená plastová lahev přivázaná ke kameni, aby neuplavala). Rozhodčí odstartuje závod. Indián se snaží se oběhnout bójku a vrátit se na své místo, aniž by ho krokodýl chytil. Pokud se to indiánovi povede, získává pro svůj tým bod, pokud ho krokodýl chytil, získává bod krokodýlův tým. Až se všechny děti zúčastní závodu, můžou si vyměnit role.

Přihrávání míče

Pomůcky: Míč

Pravidla: Rozdělíme skupinu dětí na polovinu. Každý tým má za úkol si přihrát co nejvíce přihrávek, aniž by jim míč chytil soupeř, nebo to zkazily. Rozhodčí jim přihrávky počítá. Jakmile to zkazí, nebo získá míč soupeř, začíná rozhodčí počítat od o. Vyhrává ten tým, který má nejvíce přihrávek.

Vodní pólo

Pomůcky: Dvě branky, míč

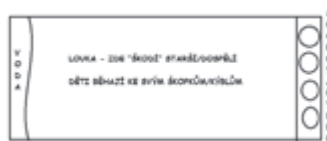
Pravidla: Rozdělíte si skupinu dětí na týmy po 5 – 8 (podle věku a velikosti vodní plochy, kde hrajete). Vytvoříte dvě brány naproti sobě (stačí označit bójkami a určit výšku, která se počítá jako gól). V týmu si děti přihrávají míčem a střelí na soupeřovu branku. Aby byl gól platný, musí mít střelec přihrávku („nabito“). Hráči si smějí bránit v odhození míče, ale bez osobního kontaktu. Vyhrává tým, který dá více gólů.

Proplouvání nepřátelskými vodami

Pravidla: Rozdělíme si skupinu dětí na polovinu. Jedna skupina si stoupne do území. Druhá se snaží proplout tak, aby je první skupina nechytla. Kdo je chycený, vypadává. Každý, kdo se dostane přes území, získá pro svůj tým bod. Dle velikosti území dětem dovolíme, nebo zakážeme se pohybovat, aby vznikla šance se dostat na druhou stranu, ale nebylo to tak lehké. Potom si týmy vymění role.

Záchrana vody

Pomůcky: Plecháček/hrnek na každé dítě, škopek/kýbl na skupinku, lžice na každého staršího/dospělého, sůl.

Pravidla: Děti rozdělíme do skupinek. Každá skupinka má svůj škopek/kýbl, kam shromažďuje vodu. Děti mají v rukou své plecháčky. Běhají k vodě, nabírají ji a běhají přes louku ke svému škopku/kýblu a tam vodu lijí. Starší nebo dospělí jim v tom brání tak, že jim solí vodu v plecháčkách. To potom děti musejí vodu vylít a běžet pro novou. Sůl je umístěna na úrovni škopků/kýblů, starší/vedoucí si vždy musí nabrat novou sůl na lžici, aby mohli osolit vodu dalšímu dítěti (z jednoho nabránní smí osolit pouze jeden plecháček). Jiná možnost pro „škodíče“ je vylévání vody ze škopků/kýblů pomocí lžic. Doporučuji „škodce“ přidělit jednotlivým skupinkám, aby to bylo spravedlivé. Po uplynutí časového limitu (20 – 30 minut) se vyhodnotí, která skupinka uchránila nejvíce vody ve svém škopku.

*Ilona Kaletová – Owotanla, Jestřábi
foto: Tomáš Macek – Netopýr*

Začínáme se šitím – 2. díl

Perličkový steh

(často také smykový, řetízkový, ozdobný apod.)

Milí malí přátelé, možná, že někteří z vás si podle minulého čísla vyrobili jednoduchý plátěný sáček. Teď je tu druhý díl seriálu o šití, ve kterém se naučíme vyšívat perličkovým stehem. Není to sice steh úplně nejjednodušší, jak by se očekávalo, hodí se ovšem k vodáckému duchu celého časopisu. Díky tomuto stehu si budete moci ozdobit tričko, bundu nebo jiné předměty nějakým pěkným vodáckým motivem.

Co budeme potřebovat

- Vyšívací bavlnku
- Jehlu (Sílu jehly a bavlnky přizpůsobíme podkladu. Třeba na svetr vyšíváme pletací vlnou a velmi tlustou jehlou.)
- Předmět, který hodláme ozdobit
- Tužku nebo vypratelný fix
- Průsvitný nebo pečicí papír

Pracovní postup

Nákres

Motiv, který chceme vyšít, si nejprve na látku nakreslíme. Vhodné jsou k tomu vypratelné fixy dostupné v každém papírnictví. Jejich hlavní výhodou je to, že se na látce nerozmazávají. Kdo si s volnou kresbou tak úplně nevěří, může si obrázek překreslit na průsvitný papír (Pečicí papír poslouží stejně dobře). Papír potom obrátí a z druhé strany silně obtáhne všechny linie měkkou tužkou. Pak už je jen třeba položit papír lícem vzhůru na látku a opět několikrát obtáhnout linie. Tužková kresba ze spodní strany papíru se přenesou na látku.

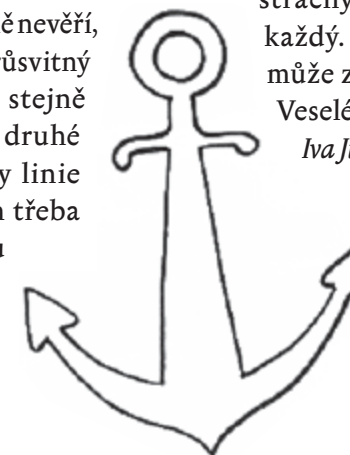
Šití
K práci nám nejlépe poslouží obrázky, pro úplnost uvádím i návod. Navlékneme si do jehly bavlnku a na jejím konci uděláme uzlík. Jehlu zapíchneme do látky zespoda v místě, kde s výšivkou začneme, a vrchem ji vytáhneme. Hned potom zase jehlu zapíchneme do místa, kde bavlnka vychází z látky a vytáhneme ji o 3 – 5 mm dál. Při vytahování jehly musíme zachytit bavlnku a vytvořit první steh jako článek řetízku.

Pracovní postup zní sice složitě, ale žádné strachy. Po chvíli snažení to zvládne každý. Kdo neví, co by si honem vyšil, může zkusit třeba tuhle kotvu.

Veselé vyšívání přeje

Iva Jurkovičová – Olowanteča, Drum bun.

*Obrázky jsou ze stránek:
<http://cs.wikipedia.org>*

MURPHYHO Vodácké ZÁKONY

1. Ať hledáš, co hledáš, jeto vždy na dně loďního pytle

2. Stav vody v řece je přímo úměrný technickému stavu lodí.

3. Nálepky označující obsah konzerv se samovolně oloupaší

4. Zapomeneš-li pláštěnku, celou plavbu bude lejt jak z jezu

5. Zapomeneš-li opalovací krém, bude pražit jak na sahare

6. Nezapomeneš-li nic...
...utopíš loďní pytel

NENAKOUPIŠ-LI DO ZÁSOBY CHLEBA, NEBUDE K DOSTÁNÍ V OBCHODECH ANI V HOŠPĚDÁCH

PEKARŮ

7. DNEŠ NEŘEČU

HOS

CHLEBA NENÍ

8. NAKOUPIŠ-LI CHLEBA DO ZÁSOBY...
...ROZMOČIŠ JEJ.

9. Když nepřiděláš pevně багаž, ... UDĚLÁŠ SE

10. Když jí přiděláš pořádně přísti jez budeš přenašet

11. Mokré oblečení, pokud jsi ješ nenamočil schválně, sluncem neuschne...

Pomůžeš-li si ohněm, oblečení ti shoří.
(Ještě žádné boty u ohně neuschly)

12. Fotoaparát na loďi je k ničemu - buď máš plné ruce práce nebo dojde baterie.
NEBO PLATÍ BOD Č. 1.

Mokroušir

Hra na časopis?

Rádi bychom čtenářům Woodcraftu představili časopis HRANA, což je časopis pro předškolní a mladší školní děti, který desetkrát ročně vydává rodinné nakladatelství Na Půdě (alias skupina přátel a bývalých vedoucích z kmene Kruh).

Betty s Marianou rády se svými dětmi četly časopis Pojď si hrát a když po čase přestal vycházet, tak se rozhodly, že to zkusí samy. První číslo časopisu HRANA spatřilo světlo světa v září před dvěma lety a vzhledem k woodcrafterské minulosti svých redaktorek snadno vzniklo jeho téma – HRANA indiány! Indiány následovalo zatím devatenáct čísel. Naposledy vyšli piráti, což je ideální čtení a tvoření na léto. Zjistíte, jakými loděmi se piráti plavili, vyrobíte si stolní hru Zloději pokladů a snad se vám

i podaří složit pirátské zkoušky kapitána Mořského vlka.

Každá HRANA má své vlastní téma a kromě spousty ilustrací od současných českých autorů (např. Magdalena Bořkovicová, Filip Pošivač, Milan Starý nebo Aneta Holasová) obsahuje také velké množství vyrábění, luštění, her, komiksů atd. Témata se snažíme vybírat tak, aby děti bavila a zároveň jim rozšířila obzory. Zaměřujeme se jak na přírodu a její ochranu (HRANA průzkumníky přírody, popeláře nebo vláčky),

tak na umění (HRANA filmaře, divadlo či kapelu) nebo životy různých kultur (HRANA esky-máky, indiány, kuchaře). Dbáme na to, aby naše grafické zpracování nebylo agresivní a inzerci jsme striktně vyhradili jen jednu stranu.

Prohlédnout si témata všech čísel můžete u nás na webu: www.casopishrana.cz a pokud byste si rádi objednali větší počet třeba na tábor nebo jinou oddílovou akci se slevou, napište nám na alzbeta@casopishrana.cz.

